

Vydrove tovarne hranil v Pragi VIII.

Letnik IX.

Predplačati se ne more.

1. aprila 1912.

Vydrovi oblati in malinovi grog.

V vsaki številki bi rade volje priobčili priznanja o vseh naših izdelkih. Toda, ali je to mogoče? Premalo prostora, če tudi bi bil „Domači Prijatelj“ še enkrat tako obsežen. S tem bi Vas, drage gospodinje nadlegovali in zato priobčano priznanja le v gotovih presledkih, Gre se nam največ za to, da bi bili zadovoljni naši stalni odjemalci, ker na ta način pridobimo nadaljnih tisoč in tisoč odkritosrčnih priporočil.

O oblatih:

P. T.: Bergrova Marija, soproga šolskega sluga. Oberhollabrun, Kirchenplatz št. 5. Z Vašimi oblati sem bila zelo zadovoljna in tem potom Vam izrekam najsrčnejšo zahvalo.

Blecha Dr., okrajni in zasebni zdravnik. Manětín. Vaše izvrstne oblate naročam skupno z g. učiteljem Vostatkom. Zelo so dobri zlasti „masleni“ in „Destinke“.

Gotwald Francišek P., župnik, Hynčice. Šlezija. Naznanjam Vam, da sem popolnoma zadovoljen z zadnjo pošiljatvijo oblatov.

Petráňova Boh., porodna babica. Kaňk št. 8. Pošiljatev smo sprejeli v popolnem redu. Vaši izdelki nam in vsem našim znancem zelo ugajajo, zlasti pa oblati.

Vamberova Pavla, soproga dimnikarskega mojstra, Lázně Bohdaneč. Pri tej priliki se tudi jaz pripojim k nestetim pohvalam o Vaših izdelkih ter si dovolim izreči pohvalo v mojem imenu in v imenu cele rodbine. To zasluži zasti Vaš grog in oblati, ki so v resnici delikatnega okusa in s katerimi se razveseljujemo že leta in leta.

Žákova Franciška, soproga najemnika posestva, Hruszatyce, Nové Místo na Mališkem. Vaši Vydrovi oblati so izvrstni kar se tiče okusa in kakovosti in vsled tega jih vsagemu toplo priporočamo.

O malinovem grogu:

P. T. Langova Anna, trgovina z mešanim blagom, Žandov pri Češki Lipi. Z Vašim malinovim grogom sem zelo zadovoljna. Pošljite mi ga zopet steklenico.

Pihrt Josip, učitelj, Zbečno, Křivoklát. Vaši izdelki so izvrstni. Zlasti Vaš grog se je obnesel v letošnjih mrazih.

Rohnova Anna, soproga polic. ur. sluga, Linec, Schubertstr. Izražam zahvalo za Vaš malinovi grog, ki sem ga naročila pred Božičem. Ugaja nam tako, da pijemo mesto enega kozarca — tri.

Svatý Franc, opekarski mojster, Roztoky, Kruh. Vaš malinovi grog nam je zelo prijal. Presenetil jsem z njim celo rodbino.

Schlöglova Marija, soproga mlinarja, Dobřany. Z zadnjo pošiljativo malinovega groga smo bili zelo zadovoljni in vsakemu ga kar najtoplejše priporočamo.

Trebenscheck K., učitelj, Tragöss, Galicija. Z Vašim malinovim grogom sem popolnoma zadovoljen.

Winterova Tylda, soproga c. kr. nadgornika finančne straže, Rossbach. Naznanjamo Vam, da smo bili s pošiljativo Nydrovega groga zelo zadovoljni in zato ga vsakemu kar najbolj priporočamo.

! Ivrstni brezalkoholni grog si nepravite iz višnjevega Julepa. Vzemite polovico kozarca gorke vode, dolite višnjevi Julep ter osladite in imeli boste pijačo, ki Vas gotovo preseneti.

Buhtin — je Buhtin,

eden izmed izvrstnih izdelkov Vydrove tovarne, ki se ponaša z udano pohvalo vseh gospodinj. Buhtin je v prvi vrsti začimba, sestavljena v pravilnem razmerju, kakor je pač ravno potrebno in vsled tega ne morete pokvariti pecivo. Koliko se ga mora pridati? Toliko, da dobi pecivo primeren duh in delikatnost. Primeren duh se ne da definirati in ne preostaja drugega — kot poskusiti. Ljube Vydrovčanke, ne pozabite pri naročilu na Buhtin. $\frac{1}{4}$ kg. steklenica stane 1 K. kar zadostuje za 50 kg. moke.

Obenem Vas prosimo za cenjeno Vaše priporočanje, kakor so storili sledeči naši odjemalci:

P. T.: **Buchtel Ivan**, šolski ravnatelj, Horní Lipka, Králiky. Vaš Buhtin je izvrsten.

Capicar Vaclav, stražnik, Dvůr Král. n. Labo. V buhteljne z Vašim Buhtinom so se kar zakadili!

Homola Vencelj, pom. sluga pri dež. odboru, Brno, Příkladná 22. Učinek Vašega Buhtina me je presenetil. Moja žena se je hotela o njem že večkrat prepričati, pridala ga je buhteljnomo in danes v šarkelj ter rekla, da še nikdar ni imela tako okusnega, dišečega in rumenega peciva. Nimam namena pretiravati — dobra stvar se hvali sama — toda s polno zavestjo lahko vsakemu priporočam vse Vydrove izdelke.

Janota Tomaz, kmetovalec, Čimelice, Rakovice. Z Vašim „Buhtinom“ smo zadovoljni. Vsakemu ga lahko priporočamo.

Kaupova Emilija, posetnica, Ves Jetřichova, Opatov. Dovoljujem si Vam naznamiti, da sem z Vašim Buhtinom zelo zadovoljna in rada ga priporočam svojim znancom.

Kasova Marija, soproga mestn. živinozdravnika, Aš. Po sprejetju druge pošiljatve Vašega nedosežnega Buhtina, zagotavljam Vašo firmo, da sem z njim zelo zadovoljna.

z Kleborna, vitez, Grad Libice. S poslanim Buhtinom sem popolnoma zadovoljen.

Novotný Ivan, kovač, Lhota Pechová, Kovářov. Pošljite mi poštno obratno Vaš izvrstni Buhtin.

Ramsebnarova Terezija, posestnikova soproga, Molln. Gornje Avstrijsko. Z zadnjo pošiljativo Buhtina sem zelo zadovoljna.

Staňkova Marija, hišna posetnica, Přívov št. 366. Ne morem prehlaviti izvrstni okus Vašega Buhtina.

Škoda Josip, delavec v predilnici, Novo Mesto n. Met. S pošiljativo Buhtina sem popolnoma zadovoljen, ker da pecivu fin okus in prijeten duh tako, da odpade vsaka druga začimba.

Wolleman Josip, sprevodnik, Horní Litvínov. Moja žena se je zelo pohvalno izrazila o Vašem Buhtinu rekoč, da je v resnici boljši kakor vse konkurenčne začimbe . . .

Zimmermann Karel, školski upravitelj, Eichberg, Witra, Spodnje Avstrijsko. Z zadnjo pošiljativo Buhtina smo zelo zadovoljni.

Prišla je pomlad!

„Prišla je pomlad, vsak' jo ima rad“, tako poje sedaj naša mladina v šolah in na pomladanskih sprehodih. Pomlad je prišla tudi po koledarju. Sedaj se oddihujejo pridne gospodinje in skrbne mamice, ki so že težko prenašale dolgotrajno zimsko jetništvo in nestrpno čakale, da bi mogle sprejeti v svoja zaduhla stanovanja najboljšega branitelja vseh bolezní — sveži zrak in solnčne žarke.

Zlasti mlade mamice imajo nebroj vzrokov veseliti se te zмене, ker je jesen in zima zasledovala njih otroke s prehlajenjem in z raznimi nalezljivimi boleznimi, katerih nasledke: dolgotrajni kašelji, katarji dihalnih organov itd. je mogoče pregnati le na toplem in svežem zraku. Solnce, prosto gibanje in življenje v naravi na svežem zraku, uspešno zdravijo in dosežejo popolno ozdravljenje, če je dan najvažnejši pogoj — še zadostna telesna sila.

Znano je, da ni bolezen nič drugega kot boj telesa s škodljivimi vplivi. Če je telo močnejše, nastane ozdravljenje, če so pa škodljivci, podleže telo. Odločilni faktor v boleznih je telesna moč in sicer ne sila mišic, temveč zmožnost vsakega posameznega uda, boriti se in braniti se pred škodljivci.

Da je pa to odvisno od hrane kakoršno uživamo, je jasno kot beli dan. Vsakdo ve, da je telo, ki ni v vseh delih enakomerno razvito, izpostavljeno raznim boleznim. Otroci, trpeči na dolgotrajnem želodčnem in črevesnem katarju, ki niso pravilno in zadostno hranjeni, podležejo najlažje še raznim drugim boleznim.

In zato je prva dolžnost mater, skrbeti, da bi bili njih otroci pravilno hranjeni, da bi bili, kakor se pravi, zdravega jedra. Največjo pozornost moramo posvečati onim, ki jo v tem oziru zahtevajo v največji meri, to je — dojenčkom.

Kaj imajo matere napraviti?

Svoje otroke dojiti!

Če pa ni dojenje iz kakoršnihkoli vzrokov mogoče, jih pa morajo kar najvestnejše hraniti umetnim potom. Vydrova otroška moka je ono priljubljeno sredstvo, ki Vam nudi vse, kar se more zahtevati od umetnega hranila.

Zato ljube matere, če hočete, da bi dala pomlad Vašim otrokom zdravje in čilost, skrbite, da bi bili hranjeni z Vydrovo otroško moko.

P. T. gg.: **August Augustin**, knežji vrtnar, Chlumčany. Blagovolite nam poslati 2 kg otroške moke, našemu novemu Vydrovcanu izvrstno ugaja.

Benda Vaclav, posestnik, Nové Benátky. Pošljite naši Rožici 1 kg otroške moke. Rožica je imela hud kašelji, bila je zelo bolna, toda Vaša izvrstna moka jo je ozdravila. —

Bezdekova Marija, soproga c. kr. sodn. kancelista, Uhl. Janovice. Pošiljamo Vam sliko našega malega „Vydrovcana“ Lojzka, katerega od 3. mes. prihranjujemo z Vašo izborno otroško moko, ki mu gre, kakor videti v slast. Sedaj mu je ravno 8½ mes., tehta 10 kg, zobki mu že rastejo in je popolnoma zdrav. Že precejšno množino moke smo kupili pri

Lojzek Bezděk.

Vencel Mikyna.

Jaromilka Navrátil.

tukajšnjem trgovcu g. A. Jelinku. Vsakemu jo toplo priporočamo kot izvrstno hranilo za „drobiž.“

Burggrafova Mica soproga posestnika Kleinzell-Hainfeld, Spodnje Avstrijsko. Vaša otroška moka je izvrstna, pošljite nam je zopet 2½ kg.

Gruntorád Anton, kamnosek, Dolní Mesto. Z Vašo moko preživljamo našo 5 mes. staro Boženko, katera ji

prospeva zdravju in rasti. Vaš izdelek lahko vsakemu priporočam.

Hoffman Lovro, Vlasenka p. Metuj. Z Vašo otroško moko smo vsi zelo zadovoljni, pošljite nam je zopet 2 kg.

Käss Jurij, učitelj, Všeruby pri Domažlicih. Prosim Vas za pošiljatev 2 kg. Vaše otroške moke, s katero smo vsi zadovoljni.

Kraus Ivan, Harachov, Nový Svět. Prosim, pošljite mi kar najhitrejšje 3 kg. Vaše izvrstne otroške moke.

Lebeda Jaroslav, učitelj, Krížlice. Pošiljam Vam podobo našega Jarka — tudi Vydrovcana. Od 4. mes. se je živel z Vašo izvrstno otroško moko in uvideli smo, da mu je zelo prospesna. V začetku smo mu jo dajali dvakrat dnevno, potem pa pogostejše. Ko ga je začela mamica „goljufati“ niti ni zajokal. Privadil se je na moko in v kratkem je pozabil na materino mleko. Zbolel ni bilo posebno dobro in to tedaj, ko smo mu kuhali drugo moko. Bili smo ravno nekje na počitnicah in pri nobenem trgovcu nismo mogli dobiti Vaše moke. Sicer mu pa ona ni ugajala. Kakor hitro smo pa zopet dobili Vašo, je nagle zopet ozdravil.

Mikynova Julija, soproga pokrivača Hostenice, Brozany. Pošiljamo sliko

Jarko Lebeda.

Pepček Plasch.

ni nikdar. Samo enkrat mu

Manica Samcova.

rojeneda 1. II. 1911. On je vnet prijatelj Vaše otroške moke, katero tudi vsakemu rad priporočam.

Samco Wencel in Marija, Velký Bednárec 33, Jarošov n. Než. Pošiljamo Vam fotografijo naše male Manice, ki že od svojega rojstva papa Vašo otroško moko. Ta ji tako prija, da nam Manica še do danes ni zbolela. Prosimo za zopetno pošiljatev 3 kg. otroške moke.

Sedláčková Božena, trg. soproga v Častovicích. Dovoljujemo si Vam poslati sliko našega Vydrovčana Oldřicha, ki je od 4. meseca izključno hranjen z Vašo izvrstno otroško moko. Na podlagi slike lahko sodite, kako mu ugaja. Vskado se čudi veselemu, zdravemu in čvrstemu dečku. Fotografiron je bil na isti dan, ko je izpolnil 9 mesecev ter je tedaj tehtal 11 kg. Vedno je nestrpno pričakoval močnik iz Vydrove otroške moke in ga zelo rad jedel, ne da bi kedaj obolel. Moko povsod in vsakemu priporočam kot najprimernejše hranilo za otroke.

Oldřih Sedláček.

Vydrovo otroško moko kupujemo pri trgovcu Vaših izdelkov g. Jelinku v Častovicích.

Schrottova Ana, soproga c. k. stražmojstra 7. drag. polku v Sv. Boleslavi. Dovoljujem si Vam poslati podobico naše male Zite, katero je držal pri krstu Njega Veličanstvo nadvojvoda Karel Francišek in ki je dobila po Njega želji ime Njegove zaročenke. Naša mala Zitica je od 4. meseca hranjena z Vašo izvrstno otroško moko, ki ji, kakor videti, zelo ugaja. Fotografirana je v 7. mesecu, ima že 6 zobkov ter tehta 8 kg. Nikdar ne zamudim prilike, da ne bi priporočala Vaše moke. Prosim, pošljite mi je zopet na moj naslov 3 kg.

Skok Vencel, strojni mojster, Spodnje Bukovsko. Našo Marico tudi preživljamo z Vašo, nji tako priljubljeno moko, katero kupujemo pri gosp. Žemlički, drogistu v Veseli na Lužnici.

Sudova Marija, soproga krojača, Kasejovice. Naznanjam Vam, da je Vaša otroška moka,

Zita Schrott.

s katero smo izključno hranili našega snička od tretjega meseca, ohranila ga pri življenju.

Šálek Frančišek, vrtnar, Češ. Kopisty 61. Terezín. Dovoljujem si Vam poslati fotografijo naše Anice, katero smo izključno hranili z Vašo otroško moko. Da ji je šla v slast, to potrjuje podoba. V 11. mesecu je shodila. Fotografirana je sedaj, ko je v 12. mesecu ter tehta 12 kg. Odkar uživa Vašo otroško moko, še ni zbolela in za to Vaš izdelek vsakemu tople priporočam ter si obenem naročam zopet 6 kg, otroške moke. Slava Vašemu podjetju!

Šimkova Tekla, Čistá pri Rakovniku na Češkem. Sosedinji je zbolelo dete na želodčnem in črevesnem kataru. Priporočila sem ji Vašo izvrstno moko, in otroku zelo ugaja in ga ozdravlja. Prosila me je, naj je zopet naročim 3 kg, kar blagovolite poslati poštno obratno.

Watzel Emilija, soproga posestnika, Malý Bor, p. Svojkov. Naši mali Vydrovčanki je šla Vaša otroška moka izvrstno v stast. Do 6. meseca se ni mogla hvaliti se svojim zdravjem, kakor hitro smo jo pa začeli pribranjevati z Vašo otroško moko, je neprenehoma zdrava. V 15. mesecu je shodila in dobila je 16 zobkov brez vsakih bolečin.

Semik Anton, Spodnje Avstrijsko, Weigelsdorf. Naznanjam Vam, da Vaša otroška moka izvrstno prospeva naši mali Vlastici. Prihranjujemo jo z njo od 3. meseca in sedaj, ko ima 6 mesecev, že sama sedi, skuša se postavljati in tehta 8 kg. Pri tej priliki naročam zopet nadaljne 4 kg.

Udatný Josip, delavec, Nemške Kopisty, Terezín. Prosim Vas, pošljite mi poštno obratno 3 kg otroške moke, ki našemu Vydrovčanu, katerega že od prvega tedna z njo prihranjujemo, tako zelo ugaja.

Anica Šalková.

NOVOST.

STEKLENICE ZA VYDROVO OTROŠKO MOKO.

Za večkratno potrebo, smo si omislili za našo otroško moko steklenice. Kupite si jo enkrat za vselej, z daljšo množino jo pa le dopolnjujete. Je lepe oblike, iz čistega belega stekla za 80 vin. Napolnjena 3 K 20 vin. Z ozirom na steklenico pre naredili smo tudi zamotanje za celi $\frac{1}{2}$ kg. Vydrove otroške moke.

Mnogo mamic naroči 3 kg. moke naenkrat, ker taka pošiljatev gre poštne prosto. Komur ljubo, blagovoli si to steklenico naročiti. Na konec ostane gospodinji vedno praktična bodisi za kavo, sadje in t. d.

Žalibog,

primanjkuje nam prostora, da bi mogli priobčiti obširnejše razprave o posameznih naših izdelkih. Kdor jih še ni poskusil, naj si jih naroči — Vydrovi izdelki so za vsako domačijo. Pošiljatev frankiramo, če znaša naročilo več kot 6 K izvzemši „Vydrovke,“ žitne kave in „Julepa,“ sadnih sokov.

DR. IVO ČESNIK:

MAČKA.

To se je dogodilo — daleč v gorah, kjer je svet strm in obrastel s smrekami in jelkami, kjer se ponosno dviguje orel nad špičastimi čermi in smelo motri pod seboj redka sela, rejene črede, valujoče žito.

Miha Brenta je sedel pred svojo kočo. Poleti je bilo in opoldansko sonce je metalo svoje žarke čez hribe in doline in čez grapo, v kateri je sameval Miha. Toplo je bilo, zato je bil razoglav, v sami srajci hodnjači in hlačah prtnjačah tén lesenih težkih cokljah. Rokave je imel zavihane do lakti, okrog vratu mu je visel rdeč robec.

Poldan je bil, in Miha je kosil. Iz velike skleda, ki jo je držal na kolenih, je zajemal koruzne žgance z nerodno leseno žlico in tleskal z jezikom. Velike obrvi in močne, koščate čeljusti so se zgbale kot pri orjaku, nerodna brada je migala kot v pozdrav tečnim požirkom.

Pred Mihom je sedela stara siva mačka z dolgimi brki, krmizljavimi očmi in gledala milo kot berač, ki je ves betežen in blizu groba in prosi ljudi usmiljenja in potrpljenja. Miha je videl njene proseče oči in ji je vrgel velik kos žgancev.

»Le jej, mucika, le jej, saj si potrebna. Ti si moja dobra živalica!«

Pojedel je, odložil skledo in žlico na tla, se prekrižal počasi in nerodno in legel v senco pod hruško. Mačka se mu je dobrikala, drgnila svoj kožušček ob njegove hlače in predla. Miha jo je gladil po glavi in po hrbtu — in ji govoril nežno, kakor niti ne svoji ženi — ki mu je umrla pred dvema leti za vodenico.

»Ljuba moja mucika, kako sva sama, čisto sama, daleč od ljudi med gorami! A sva zadovoljna, kajne! Kočo imava uborno in nizko; vegasta vrata skripljejo na rjastih tečajih, kuhinja in veža je zakajena, kot bi jo pomazal dimnikar. V sobi ni družega kot par svetih podob, polomljena miza, klop in nerodna postelja. Najina kašča je revna. A naj bo revna, da le Bog kaj da za zimo krompirja in slanine. Tudi kozo imava, kajne, da nama daje mleka, in pa prašička. Zadovoljna sva, prav zadovoljna.

Odkar sem te rešil smrti pred poldrugim letom, ko se te ujeli falotje v past, si moja prijateljica. Krajšaš mi čas, z menoj hodiš. Še ničesar mi nisi ukradla. Zato te imam tako rad. In veš zakaj te imam še rad? Ker si me vzbudila onikrat, ko je poskušal krasti tisti Nebodigatreba, tisti Luka Srebot, ki se je hotel poročiti sem na ta dom, pa ga rajna Neža ni hotela. Prav je imela. Bog ji daj dobro. Zato te imam rad. Mijavkala si, da sem vstal in prepodil tata. Luka je klel in jo pobrisal. Od tedaj me gleda še bolj jezno kot prej, ko sem si izbral rajno Nežo. Naj me gleda, naj me zmerja, da sem norec, da mi malo majnka od rojstva, da škilim. Za takega falota — in njegove besede se ne zmenim. Pljunem enkrat vstran, pogledam na desno in grem od njega. Ali ni tako prav?»

Mačka je kimala, Miha — je pa govoril dalje, dokler ni zaspal v hladni senci.

Nad njim se je razpenjal ozek pas modrega neba, okrog in okrog je zelenelo drevje, opoldanski solnči žarki se plesali po vrhovih smrek in jelk, igrali so se v potokovi strugi, ki je šumel pod kočo med skalovjem in grmovjem. Čez visoke gore v ozadju in čez strme čeri je plaval svečano božji mir. Zgodilo se je, da je tedaj prišel mimo Luka Srebot, dolg suh človek, ki je bil doma tri ure od tam in je hodil križem svet. Od mladih nog se mu ni ljubilo kopati in orati. Delal je kambe in romal od vasi do vasi, pobiral novice in kvante, dovtype in kletve, in jih nosil od hiše do hiše. Berač ni bil, čeprav se ni branil kosa slanine ali kruha, če mu ga je stisnila gospodinja v roko. Krčme so mu bile ljube in zlobni jeziki so trdili, da je zapravil bajto in njivo, ki jo je podedval po očetu. S sosledniki je bil Luka prijatelj, ker so ga tuintam ohranili za par mesecév pozimi pod streho, če je imel predolge prste.

Luka Srebot je torej prišel mimo Mihe in njegove bajte onega popoldne. Na eni rami je nesel svoj raztrgan in pomazan suknjič, na drugi pa debelo gorjačo in na njej pet kamb. Srebot je gledal po svoji navadi predse in nekaj mrmral sam s saboj. Ko je zagledal Brento, se je vstavil, vrgel svoje breme na tla in se zasmel na vse grlo.

»Dober dan, lenuh! Glej ga, kako spi! Vzbudi se, vzbudi, krpa škilava! Tvoja žena je bila šepava, ti si škilast. To je bil par, haha! Hoop!«

Miha se je vzbudil.

»Glej ga no, kako je uljuden! Še besede ne privošči poštenemu kristjanu. No, kaj bo privoščil neumnež, ki iz mladih nog ni bil drugi kot v gozdu, kjer je vzdigoval parizarje in hlode. Slišiš Miha, koliko koles ti majnka, a?»

»Luka pojdi svojo pot!« je odvrnil Miha, pljunil v stran — in se ni niti ozrl.

»Tudi rajna Neža je morala imeti v glavi ajdovco, da te je vzela za moža. Haha!«

»Molči, Luka — in pusti mojo rajno Nežo, naj v miru počiva!«

Miha se je obrnil in srdito pogledal, da so se mu oči kar zaiskrile.

Tedaj se je stegnila mačka pod hruško, ker se je prebudila, in pomijavkala. Luka Srebot se je ozrl nanjo in v hipu mu je vstala v duši ona noč, ko je moral bežati radi nje. Zaškrtal je z zobmi, krepko stisnil paličo, skočil pod hruško in udaril staro žival čez hrbet, da je zavpila in zbežala, kot bi ji zažgal dlako.

V Mihi je tedaj vsplula kri, oči so se mu izbulile in ni se mogel več obvladati. V skoku je bil pri Luki, mu izvil palico iz rok, ga podrl s svojo orjaško močjo na tla; mu pokleknil na prsi in ga bil po glavi, da je vpil, se zvijal in branil. Pritekla je kri iz ran na čelu, Luka je utihnil, kot bi ne bilo več življenja v njemu, niti ganil se ni. Miha je vstal, obledel in ozrl prestrašen kri, ki se je cedila po licih na zeleno travo.

»Kri, kri! Ubil sem ga!«

Groza ga je bila te misli, da se je stresel. Pokleknil je k Luki in posluhnil, če še diha. Ničesar ni čul.

»Kaj bo, kaj bo? Ubil sem ga. Po vode, po vode! Morda še oživi.«

In tekel je po vode in izmival kri in rane, drgal glavo in čelo in venomer ponavljal: »Kaj bo, kaj bo?«

Čez pol ure se je Luka zavedel. Mihi je za hip odleglo. Zdelo se mu je, kot bi se mora zvalila z njegovih prs.

»Vode mi daj, razbojnik!« — je prosil Luka.

In Miha je hitel k potoku in zajel sveže vode in jo dal piti ranjencu.

Luka je poskusil vstati — a zaman.

»Lepo reč si mi naredil, Miha. Alo, pripravi se, in me nesi v vas! Pri tebi ne maram biti ne trenutka več. Ali si razumel?« je rekel Luka s slabim glasom. »Jernaču me nesi! Ta je bogat in ima še najbolj usmiljeno srce.«

Molče je Miha oprtal breme in ga nesel uro hoda do vasi. Njegove teže ni čutil, ker njemu je bilo nositi Luko kakor Martinu Krpanu prestavljati kobilico iz srede ceste na stran pred cesarjevo kočijo.

Zgodilo se je pa, ko je prinesel Miha ranjenca pred Jernača in so ga tam položili na posteljo, da je hipoma omedlel in ga ni bilo mogoče spraviti k zavesti. Miha je tarnal in tožil svojo nesrečo. Pripovedoval je Jernaču vso zgodbo svoje jeze in Lukove nagajivosti, niti besedice ni zatajil. Še na misel mu ni to prišlo. »Miha, boj se Boga! Slaba bo zate, če se ne zave in umrje brez spovedi. Žendarji te dobo iskali,« je govoril Jernač.

»Ne, ne, oče Jernač! Saj se le šalite!«

»Resno mislim, kot bi govoril pred sodnijo.«

»Žendarji! Ne, ne!«

Pozabil je na Luko in njegovo omedlevico — in zdržal proti domu. In tam se je zaprl in zaklenil v svojo kočo. Pozabil je na kozo in na prašiče, tisti večer ni zakuril ognja in ni čutil lakote v svojem želodcu. Tudi z mačko, ki je predla v kotu, se ni pogovarjal. Stisnjen v dve gubi je čepel na trdi postelji in v strahu prisluškoval, kedar se začujejo pred hišo koraki in se zatresejo vrata pod močnim udarcem. Vsak šepet listja na drevju mu je vznemiril srce, ob vsakem veterčku, ki je poljubil polkna, so mu zagomazeli mravljinici po hrbtu.

»Oh, moj Bog, moj Bog, kaj bo? Bežal bi, pa bi me zasledovali in ustrelili. Da bi le ne umrl Luka, da bi le ne umrl!«

Do jutra ni zatisnil očesa. Ko so se jele izgubljeni nočne sence iz globeli in je na vrhovih zažarelo v mogočni prelesti zlatožarno solnce, je potrkala na vrata težka pest.

»Odpri, Miha!«

Miha je planil pokonci in boječe vprašal: »Kdo je?«

»Odpri, pravim.«

Miha se je plazil počasi proti vratom, kot bi stala za njimi smrt in bi se bal, da ga zagradi zdaj in zdaj za vrat. Odpahnil je zapah, obrnil ključ, vrata so se odprla na stežaj. Pred njim je stal orožnik z puško in zadonel z mogočnim glasom: »V imenu postave, Miha, ti pojdeš z menoj.«

Miha ni ugovarjal niti besednice, ko ga je vezal in odgnal, niti besedice ni govoril po poti. Čul je kozino meketanje in prašičevo kruljenje in se spomnil, da jima ni dal sinoči jesti. Začul je za seboj tudi mačkino mijavkanje. Ozrl se je in je videl mačko, kako je stopala za orožnikom in gledala v tla, kot bi žalovala z nesrečo svojega gospodarja. In čim bolj so se oddaljevali od doma, tem bolj je mijavkala. Orožnik jo je podil nazaj, se jezil, a ni ga hotela ubogati.

»Miha, zapodi mačko nazaj!«

»Gospod, lepo Vas prosim, naj gre z menoj v zapor, ker jo imam tako rad. Ne gonite je proč!«

»Ali si čul, Miha? Mačko zapodi nazaj!«

»Ne morem, in ne bom.«

Tedaj je pograbil orožnik velik kamen in ga zalučal mački v glavo. Zacvilila je siva starica in se zvalila na tla, orožnik se je pa zasmel. Miha je videl, kri mu je stopila v lica, oči so se zabliskale — zbral je vso svojo velikansko moč, planil nad orožnika in ga sunil v prsa, da se je prevrgel po strmini in skalovju in obležal v nezavesti med grmovjem, zagrabil mrtvo mačko in tekel nazaj proti domu. In doma je prijel pilo z zobmi in prepilil verige. Zadihal je zopet prosto, a ni bil več prejšnji Miha. Oči so nemirno begale semintja in bal se je, da vsak hip pride znova orožnik in ga odpelje.

»Ne smejo me dobiti in me ne bodo,« si je mislil, vzela mačko v naročje — in zbežal v goro. Tam je bil ves dan in je

negoval mrtvo žival in se pogovarjal ž njo. Ko pa je prišel večer, je začutil grozno lakoto in je krenil domov. Počasi se je plazil med grmovjem kakor tat in šel v svojo kočo. In tam je nakrmil kozo in jo pomolzel, nakrmil prašiča in se najedel kruha in napil mleka. Potem je vzel lopato in kopačo v eno roko, v drugo mačko, ter odšel na vrt pod častljivo starodavno hruško.

»Pokopljem jo tu sem, kjer sem se tolikokrat igral in pogovarjal ž njo.«

Kopača se je zadrila v mehko prst, z lopato je metal kepe vstran. Čelo mu je bilo potno, da so znojne kaplje lezle po njem.

»Hitro, da me kdo ne moti v tem poslu, da me ne dobe zasledovalci.«

In tolkel je znova po vlažni prsti.

Zabrnel je zvon v dolini. Zvonilo je Ave Marijo, Miha je vrgel klobuk vstran in molil in kopal. A kaj to? Naenkrat so zapeli zvonovi, vsi trije zvonovi prav žalostno so zapeli. Tako plakajo, če se loči duša s sveta — in gre v neznan tuj kraj.

Mihi je postalo tesno pri srcu. V sredi dela se je zamislil in vrgel kopačo v stran.

»Umr! je, Luka je umrl. Haha, in jaz sem ga ubil, radi mačke sem ga. Ali je res? Saj ni res!«

Prijel je mačko pod pazduho, in gologlav kakor je bil, je tekel v dolino, naravnost k Jernaču je tekel.

Veliko ljudi je bilo pri mrliču, ki je ležal na mrtvaškem odru — bled in z neprijaznim izrazom v obličju. Fantje in dekleta so peli, možje so se razgovarjali, kakor je običaj od pamtiveka. Začudeno so pogledali Miho, ko je stopil v sobo, ves potan, razmršenih las in brade. Nikogar ni pogledal, njegove tope oči so bile uprte le v obraz mrtvega Luke, ki je bil zlo koben, očitajoč. Mihi se je zdelo, da ga gleda mrlič izpod desne trepalnice in mu žuga.

»Ubil sem ga!« je vzkliknil, da so ga vsi začudeno pogledali. »Ne glej me tako hudo, Luka! Saj te nisem mislil. Ponesrečilo se mi je. Odpusti mi! Ne opustiš? — Ali ste čuli, Luka mi noče odpustiti. — Haha, ubil sem ga! Ubij, tudi ti mene, Luka! Ali močeš? — Ali niste slišali mijavkanja? Moja mačka mijavka. Haha! Luka jo je natepel. Haha! Doma sem jo pustil na vrtu.«

»Miha, kaj si storil? Luko si ubil, Orožnika si prekucnil v jarek, da se je potolkel.«

»Haha, žandarm! Moja mačka, moja ljuba mačka!«

Obrnil se je in odšel iz sobe.

»Primate ga, primite ga!« je zaklicalo par gospodarjev. Nekaj rok je stegnilo po njem, a se jih je otresel z enim udarcem kakor konj sitnih muh in zbežal iz doline proti svojemu domu.

»Nori!« so rekli ljudje in zmajevali z glavami. »Škoda ta-

kega junaka! Fantje, pojdite za njim, da ne napravi še kake grozovitosti.«

Pet fantov se je vzdignilo in hitelo po globeli v hrib. Pred njegovim domom so ga zagledali. Na vrtu je stal v luninem soju in pokopaval mačko in jokal kakor otrok. Ko je začul stopinje, je hlastil z vrta okrog hiše in — izginil v grmovju.

Teden dni potem so ga ujeli in odpeljali v norišnico.

IVAN STUKELJ:

LJUBA STAROST.

Prijazno in toplo jesensko solnce me je že zjutraj zgodaj izvabilo na šolski vrt. Hodil sem ob gredicah in opazoval, kako to dozoreva, ono odmira, nekaj pa je še v živi rasti.

Slednjič sem sedel na klop. Imel sem knjigo pri sebi ter sem hotel čitati. A duh se mi je že utrudil, od štirih zjutraj sem namreč pisal in delal duševno.

Položil sem zato knjigo poleg sebe ter se vdal toku svobodnih misli.

Ne daleč od mene, tam ob šolskem poslopju je hreščala ročna žaga starega Rudeža. Mož je star nad osemdeset let, visoke, a od starosti že nekoliko upognjene postave. Silno počasi in z veliko važnostjo opravlja svoje delo. Vsako poleno si dobro ogleda od vseh strani, predno je položi na leseno kozo in je začne žagati.

Zdaj je prenehal z žaganjem in vzel je sekuro v roke ter začel cepati in metati razcepljena polena na kup, ki je bil še odvčera ostal.

Vmes pa si je vedno govoril sam s seboj, kakor da bi si s tem preganjal dolg čas.

Ko cepi, se jezi nad polenom, ako ne gre takoj narazen.

»Le čakaj, pa boš šlo!«

»Tudi ne?«

»Ti nagajivost, ti! Čakaj, te bom pa pritisnil od te strani.

»Ha, si videlo, kako si moralo iti narazen!« vsklikne veselo in zadovoljno.

V zvoniku farne cerkve zazvoni sedem. Starec si takoj sname kučmo z glave, na kateri se zablišči velika pleša na temenu. Sede na tnaló, napravi križ z velikanskimi potezami in potisne med sklenjene prste kučmo, ki nima nikake izrazne barve, ni rjava, ni črna, le nekaj kosmičev tupatam oznanja, da je bila nekdanj kosmata. Pobožno vzdihajoč opravlja svojo molitev polglasno ter upira oči v kup nacepljenih drv, kakor bi v molitvi izražal svoje veselje, da mu je delo toliko uspelo.

Ko ravno odmoli, se prikaže izza vogla srednje visoka, a tenka ženica z drobnim obrazom. Na glavi ima v »štruco« za-vezano majolkasto, a črez pleča pa zelenkasto, že zelo ogoljeno volneno ruto. Krilo je temno, predpasnik pa blede rdečkast z belimi pikcami, rožami in rižami.

»Nu, dobro jutro, stari!«

»Bog ti ga daj!«

»Pa si bil priden, precej si jih že natreskal.«

»Ej, danes še ni veliko, a zajtrk sem si le zaslužil.«

»Seveda, seveda si ga zaslužil.«

Starka mu poda lonček in on si ga postavi na kolena in odkrivši pokrovko radovedno pogleda vanj. Vid ga že precej zapušča.

»Soka sem ti skuhala, pa ne iz zmesne, ampak iz bele pšenične moke, ki mi jo je dala gospa Erženova, ko sem bila onikrat v dnini.

»Zakaj mi nisi kave? Tako sem se je veselil.«

»Vidiš, mleko mi je pošlo.«

»Kako pošlo, ali ga naša Čuhlja ne daje več toliko?«

»Seveda že nekoliko pripušča, ker je breja. Pa sva sinoči imela mlečen ajdov močnik.«

»Lej jo, pa bi mi bila skuhala kave na zjutrajšnjem mleku.«

»I nu, kaj bi ti tajila. Sosedov maček mi ga je prevrnil in vsega razlil.

Starec pa se je razsrdil, kakor je ženka pričakovala.

»S polenom ga bom izpodrepil, prav gotovo. Kar odbijem mu zadnji nogi.«

»Seveda, ti ga boš pa zadel, pa moči imaš tudi dovolj za to!«

»Volka mu nastavim, da ga bo prijel za tiste tatinske tace!«

In mož se je od veselja in škodoželjno režal, kakor da bi mu maček že res tičal v železnih kleščah volkovih.

Žena pa je vedela, da on nima tako trdega srca.

»Ali ti, sok ti bo omrznil. Daj no jesti.«

»Malo mehko slan se mi zdi močnik.«

»Mislim, da ne bo.«

»Je, in je premalo slan. Pokusi ga!«

Žena uboga in pokuša in mož radovedno upira v njo oči, kako sodbo bo izrekla ženkina kuharska zvedenost.

»Pa je res premalo. Čakaj, stopim k nadučiteljevi gospej ter jo poprosim za ščepec soli.«

In starka res hitro oddroblja v šolsko postopje ter mu prinese sol.

»Vidiš, zdaj pa ima pravi okus. Le pokusi!«

»Je že dobro, stari, le mirno jej, jaz sem že doma jedla, pa tedaj se mi ni zdel premalo slan.«

»A saj veš, da imamo mi moški rajši bolj slano nego ve ženske.«

»Zato, da lažje potem pijete.«

»Pijača daje možu moči.«

»Radi tega imaš tudi ti toliko te tvoje moči. Jaz pijem samo mleko in včasih betvico kave, pa se upam te prevreči.«

»Pojdi no, uboga šleva!«

In mož se je prezirljivo smejal in hahljal.

»Ali stari, požuri se, da nacepljena drva naloživa in zapeljeva v drvarnico. Potem moram Čuhljó gnati na pašo. Pa tudi drugih opravkov imam še. Kaj ti naj skuham za opoldan.«

»Koruzne žgance z mlekom.«

»Nu dobro.«

Starec je skončal z jedjo in potegnivši si z desnico velik križ čez obraz in prsi je naravnal majhen samotežen voziček, da ženka naloži nanj drva. Potem pa je vzel sekiro in je cepil nažagana drva naprej z isto opreznostjo kakor poprej.

Zenka je tudi z vso skrbnostjo nakladala drva.

»Pa glej, da jih boš prav naložila, da se nama ne bodo udirala med vožnjo.«

»Bodi brez skrbi, stari!«

Drva so bila naložena, treba jih je bilo peljati okoli šolskega vogla na nasprotno stran do kletinega okna. Tam so se potem pometala skozi okno v drvarnico.

Šola stoji na terasi, okoli in okoli je viseč svet.

Starec prime za oje rekoč: »Mana, zdaj pa le dobro pritisčaj ob tej strani, da se nama ne prevrne!« In vlekel je počasi in oprezno vedno se ozirajoč nazaj na voz, ako se prav pomiče.

»Tu moram kreniti malo navzdol, pazi torej!«

Voz se strese in nekraj drv zdrči z ropotom na tla.

»Zdaj vidiš, kako si naložila. Saj pravim, ženske ste pri žagi, sekiri in pa — vozu za nič, ha, ha!«

In mož se je smejal z vso prezirljivostjo, da so mu košate obrvi stopile čisto na čelo.

»Saj si le ti neroden, skoro bi bil šel ves voz narobe. Kaj ti je bilo treba navzdol zaridati? Seve, me uboge ženske moramo bili vsega krive!«

Pobrala sta izprožena drva.

Starec pa je zdaj še bolj varno in počasi vozil. Skoro je bilo videti, da voz bolj nazaj potiska, kakor ga naprej pomika.

Tudi starka je postala opreznjša in kjer je videla, da svet bolj visi, je kličala: »Stoj, stoj, bolj počasi!«

Srečno sta dospela do okna in starec je spustil oje z ropotom na tla, kakor da bi s tem hotel pokazati svoje zadovoljstvo, da je izvršil težko delo. Globoko se je oddahnil.

Pa starka je bila tudi zadovoljna in hitro je začela smukati polena skozi okno.

On pa je šel nazaj k drvni skladanici, da nadaljuje svoje delo. —

»Ti, ljuba starost!« sem si mislil, opazujoč nju početje. Dozdevalo se mi je, da vidim pred seboj dvoje ljubeznivih otrok, ki za igračo vodita svoj voziček.

Blagrujem ju na tihem. Koliko starih ljudi srečavamo v življenju, ki so morda za deset, petnajst ali dvajset let mlajši od teh dveh, pa so pusti, čemerni, zadirljivi; sključeni sede in s srepimi pogledi zro v mlade ljudi, kakor bi bili nevoščljivi njih mladosti.

Rudež in njegova žena imata na prisojnem holmcu nasproti šole onkraj ceste in potoka svojo kočico in dvoje njiv, da lahko redita drobno kravico.

V svojih dneh je bil zidar. A v poslednjih letih je zaradi starosti opustil to rokodelstvo, od katerega si je prihranil nekaj novcev za starost. A mala dela doma in po dninah je še vedno opravljal. Njegova Mana pa je oskrbovala kravico.

Imela sta troje sinov, ki se zdaj kot pridni delavci in rokodelci trudijo za vsakdanji kruh, kakor sta se tudi onadva.

Pred leti sta praznovala zlato poroko. Bližnji sosedje in prijatelji so jima pripravili malo gostijo, h kateri je prišel tudi gospod župnik.

In tega je stari Rudež nagovoril s počasno besedo: »Pa sem mislil, gospod župnik, da me bodo danes zvezali s kako mlado žensko!«

»Vidiš ga, vidiš ga!« se je začudil župnik in od srca zasmejal in ž njim se je smejala vse omizje.

Zlata nevesta pa ga je na debelo vščipnila v polno lice rekoč: »Aj, ti puhli parobek! I, seveda vam moškimi ni nobena premlada, a me uboge ženske bi morale biti zadovoljne s še tako staro »klepk«. Ni li res tako, ženske?«

In vse ženske so prikimovale in pritrjevale z glasnim smehom. —

Samo eno sebičnost je še kazal stari Rudež proti koncu svojega življenja.

»Boga prosim samo še za to, da bi jaz poprej umrl nego ti, Mana!« je rekel svoji stari.

»I, zakaj pa?«

»I, saj veš, da pred smrtjo vsak človek popolnoma obnemore. Bog me zna pred smrtjo že za pokoro s kako boleznijo obiskati. Kdo mi bo tedaj postregel? Nihče, prav nihče. Moški človek ni zato, to vsi dobro vemo, saj tudi ne zna kuhati, a tuje ženske k moškemu bolniku ne spraviš nobene. V hiralnici

pa ne bi hotel umirati. Vidiš, ti edina bi mi mogla postreči. Tebi pa bodo dobre sosede rade postregle ko boš sama.«

»Torej po tvoji misli bom še postala vdova? Česa vsega mi ne privoščiš, ti dobri človek!« se je zasmejala starka in ž njo so se smejali sosedovi, ki so bili pričujoči pri tem pomenku. —

* * *

Danes je mrzel listopadov dan.

Vstal sem od pisalne mize ter stopil k oknu. Izpod neba se vsiplje prvi sneg, jaz pa gledam tja na pokopališče, ki je ob šolskem poslopju na zahodni strani. Kako veselo vrvijo snežinke po zraku ter slišno padajo ob stekla na oknu.

Sneg hitro pobeljuje grobišče, samo na eni gomili še molé kvišku temnorjave grude iz snežne belobe.

Pod te grude smo danes položili k počitku starega Rudeža, o katerem sem napisal to črtico o dogodku, ki se je pripetil pred tremi ali štirimi leti.

Samo tri mesece je manjkalo Rudežu, pa bi bil praznoval biserno poroko. Njegovi sosedje in prijatelji so se že veselili tega v zakonskem življenju zelo redkega drgodka. Njemu pa gotovo ni bilo žal tega slavja. Premogla ga je utrujenost življenja in legel je k počitku, kakor leže človek, ki je zmučen od dela. In tedaj mu je počitek nad vse.

»Leščerba sem, ki ji primanjkuje olja!« je rekel župniku, ko ga je previdel. Prav za prav nisem bil skoro nikdor tako bolan, da bi bil bolezen posebno čutil, a zdaj me veže in tišči nekaj v prsih. Kaj se če, olje je pošlo!«

Bog mu je izpolnil ono željo, da je popred umrl nego njegova zvesta Mana, ki pa bi sedaj tudi rada odšla čimpreje za njim.

Zunaj se je polagoma zmračilo. Sneg pa je pokrtil tudi Rudeževo gomilo. Neko prijetno utrujenost sem začutil v udih in zdelo se mi je, da tudi mrliču pod gomilo dobro de ta lepa bela rahla odeja, ki jo priroda pregrinja čez svoje stvarstvo.

Slednjič je mrak vse zagrnil v temo. Prižgal sem luč in zopet sedel k pisalni mizi. Misli pa so se mi iznova porajale in prepletale dalje...

Kako srečni so pač nekateri ljudje! Tako mirno jim poteka življenje brez strasti, brez burnosti in jedkega kesanja. Nazadnje se jim celo povrača zlata detinska doba v — ljubi starosti...

BOLEZEN.

Ko je kupec Olej Maronič prejel pismo, ki mu je naznanjalo, da njegova žena na letovišču živi z drugim človekom, se je odpeljal s prvim vlakom iz mesta in je ob enem pisal svojemu prijatelju, naj se nemudoma pripelja na letovišče, ker mu mora sporočiti važne kupčijske zadeve.

Olej Maronič je prišel zvečer na letovišče, toda svoje žene ni našel več na vili, odpeljala se je bila s svojim ljubimcem bogve kam.

Na vili je našel Olej Maronič le svoja dva otroka in hišno, ki je svojemu gospodarju povedala vse dogodke, ki so se godili na vili in mu je pokazala tudi sobo, v kateri je gospa po noči sprejemala svojega ljubincea.

Olej Maronič je bil vsled tega zelo žalosten in ni vedel, kaj bi začel. Zabaval se je s svojima otrokoma in je pohajal kakor izgubljen po letovišču. Bilo mu je nerodno, kajti novica se je bila že raznesla, vsi so govorili o tem slučaju in ljudje so se povsod ozirali za njim. Zato mu je bilo težko, ko je premišljal o vsem. Izvedel je, da oni človek ni bil posebno lep, niti bogat, niti zanimiv. Seznanil se je z njegovo gospo menda na promenadi. S početka sta se skupaj izprehajala, potem je zahajal k nji. Oleju Maroniču je bilo to vse tem bolj nerazumljivo, ker sta živela z ženo v miru in sta se dobro razumela. Včasil se mu je celo zdelo, da se ljubita in da sta si bila usojena. Olej Maronič je celo noč premišljal o tem. Zdelo se mu je, da je sedaj vse končano in da bo treba napraviti nekak konec. Poslušal je mirno dihanje svojih dveh otrok, ki sta spala v odprti sosedni sobi in ga je obšla misel, da bi odšel in bi se ustrelil. Toda spomnil se je na neko svojo kupčijo, ki je obetala bogatega dobička. Začel je premišljati resneje in je začel misliti o svoji ženi. Prvič je sedaj natančneje premišljal o nji. In zdelo se mu je vse jasno. Bolj in bolj naravno se mu je zdelo, kar mu je bilo prej nerazumljivo. Tako je proti jutru zaspal.

Drugi dan se je pripeljal prijatelj.

Olej Maronič ga je sprejel zelo prijateljsko in ga je odpeljal na verando. Ženske na dvorišču so stikale glave in so govorile.

»Odití s takim človekom, ki ni niti lep, niti bogat!«

»In pustiti takega moža!«

»In dvoje otrok!«

Olej Maronič je sedel s prijateljem na verandi in mu je vse potožil. Otroka sta slonela ob ograji in sta metala drobtine dvema labudoma, ki sta plavala v jezeru; z dreves je padal list za listom, na mizo na tla, v vodo.

»Odpusti ji,« je govoril prijatelj; »sama ni kriva. Nerazumljivo mi je, kako se je moglo to zgoditi. Deloma si tudi sam kriv; cele počitnice si jo pustil samo.«

»Ne, ne govori tako,« je rekel Olej Maronič, »ti sam veš, kako je. Dela je vedno dovolj, trgovine in kupčije ne moreš prepustiti tujim ljudem. In potem si misliš: naj se otroka navžijeta svežega zraka. In tudi ona je bila potrebna izpremembe in počitka; videl sem, da je bila utrujena in da si je želela iz mesta. Vsaka žena hoče živeti po modi in tudi letovišče je postalo moda; recimo, da je za mnoge potreba; toda za večino je moda... Moda in potreba sta sicer zelo sorodni: obe izhajati iz neke nujnosti: to je nujnost po izpremembi. In tako se je to zgodilo. Čisto naravno. To je moderna bolezen. Ako bi bil oženjen bi jo lahko opazoval pri svoji ženi. Celozimo je zbirajo vzroki za to bolezen. Ko mine božič pride predpust, začno se plesi in veselice in že se čuti nezadovoljnost. Prihaja pomlad: s početka zadostuje domači vrt, potem mestni park, potem okolica, toda naenkrat postane vse preblizu, preozko, premajhno. Čutiš, da je žena bolna. Imaš svoje skrbi v kupčiji, v trgovini; toda moraš opaziti, da je v hiši bolezen. Nekoč dobiš od zdravnika potrdilo, da je nujno potrebno, da gre žena na letovišče. Ta bolezen je prav tako naravna, kakor v vsaki sezoni, ko se začne nova moda. In letovišče bi ne bilo nič napačnega; ampak to ni dovolj... Ko se poslavljaš od žene, vidiš, da ni odkritosrčen njen pogled. Čutiš vse to. Sto in sto sanj jo moti. Da, končno bolezen, zdravje, da. Toda bolezen je globlje. Vlak leti in ona sanja; z odprtimi očmi sanja: letovišče vidi, drevorede, promenade; po parkih, po gajih, po logih se izprehajajo letoviščarji; tam na promenadi se je ozrl za njo mlad gospod; zvečer sedi zamišljeno v parku in gleda za njo. Zjutraj je prišel mimo njene vile. Nič posebnega ni na njem, ampak: on jo ljubi. Tako se začne. Že doma je motijo sanje, ko odhaja; v vlaku napolnijo vso njeno dušo in jo omamijo popolnoma. Ob enem prihaja strah, da bi morebiti vse to ne bilo res in bi se vračala z letovišča brez lepih spominov; tako se začne: izpremembe, ljubezni, življenja! Tako pride na letovišče: uredi si stanovanje in kar je potrebno: potem se začne igra: par dni presedi v vrtu, gleda domače goste na vili, zvečer gre na promenado in skuša vzbuditi pozornost, v noči poseda na verandi in si želi družbe. To je naravno: žena se zelo boji dolgega časa: vem, da nima zle misli, družbe si želi, izpremembe. In potem sreča nekoč človeka, kakor je sanjala; morebiti niti ni tak, kakor si je mislila; toda čas sezone je kratek, izbira na letovišču ni velika! In tako se zadovolji s človekom, da se ljudje čudijo, kake je to mogoče. In potem se začne, kakor je sanjala še predno je prišla na letovišče. Seznan se z njim v parku, v gostilni, pri koncertu; drugi dan sledi izprehod, izlet. Toži o svojem možu, da je ne ljubi, ker posvečuje

ves svoj čas kupčiji in trgovini. In oni človek verjame, ako je pošten, ako je nepošten, mu je sploh vseno, kako je z možem. In tako se razvije ljubezen: ona verjame vse, kar mu pripoveduje: da je mož ne ljubi, da je nesrečna, zapuščena; sama svojim sanjam vrjame: in zazdi se ji potreba, da ljubi nekoga drugega, ne svojega moža; pred njo se kaže lepo novo ljubljenje, ne tako vsakdanje, pusto, dolgočasno, kot ga je doživela sedaj; da, sama sebi te čudi, kako je mogla vzdržati toliko časa. Spomni se na otroke. Toda kaj otroci? Otroci so njegovi. Celo mladost mu je dala, lepoto, ljubezen. Kaj hoče še od nje? Tako misli o svojem možu. In naenkrat, začuti, da ima že skoraj trideset let in da kmalu ne bo več mlada, lepa, vabljava. Še nekaj let in moški pojdeje brez zanimanja mimo nje. To je psihologija nevarne dobe, ki jo doživi vsak človek ki ima dovolj časa, da premišlja o nji. In ta psihologija uči čudne nauke: živi, še je čas, ni še prepozno, sedaj ali nikoli. Tu pride obup, boj za trenutek življenja, nepremagljiva želja po zadnjih radostih ljubezni. Zdi se ji nemogoče, da bi se vrnila nazaj v ono vsakdanje življenje, ki bi jo umorilo; ne, naprej, sanjati, ljubiti, živeti. Da, dragi moj, to je bolezen. Taka žena ljubi slepo; ne vidi niti preteklosti, niti sedanjosti, niti bodočnosti; premagana je od hrepenenja, omamljena od sanj, ne vidi niti okolice, niti ljudij, niti sebe, čuti samo, da se njene sanje uresničujejo; srečna je v svoji prevari in se ne da motiti; ne sliši govoric, niti besedi, ki padajo za njo, niti svarečih glasov lastne pameti. Vse je izginilo, zanjo obstoja le en svet. Nekateri pravijo temu sugestija. Toda imena so različna, ljubezen je ena. Danes po noči sem premišljal o tem: spoznal sem, da je tako, zato sem sedaj mirnejši. Vsako dejanje se začne z mislijo. Pride lepa misel — kdor ima resne opravke, nima časa za take misli — toda žena ima cel dan čas premišljati o nji. Da, cel dan in tudi celo noč. Misel raste, raste vedno lepša, krasnejša, vablivejša. To je vzrok bolezn. Morebiti je to premišljevanje prišlo iz bolne duše. Tako pride: letovišče, sanje, ljubezen... Kakor roman. Vse drugo postane malenkostno, brez pomena; kaj preteklost, kaj mož, kaj otroci; sanje, življenje, ljubezen. Ne spomni se niti na to, da bo minilo, da bo greh imel posledice; to je postalo vse tuje, neznano. Njena skrb je le o tem, kako bi bilo krasnejše to življenje, nego ono, ki ga je živela doslej: presanjati cele noči na verandi, voziti se po jezeru, sedeti z njim na vrtu — uživati noči, o, vse razumem, to je bolezen, omamljenost, zasanjanost. Tako preživi junij, julij, avgust. Niti ne vidi da se bliža konec; in če pomisli nanj, se s tem večjim obupom vrže v življenje. On morebiti nima ničesar, kalofoktar je morebiti, ki postava po letoviščih in si krajša čas z ženskimi dogodki. Morebiti je navaden človek, brez velikih lastnosti; toda obdan je s sanjami, ki ga delajo krasnega, zanimivega. Ona niti ne pomisli, ali

ostane zvest, ali je pozabi, ali morebiti odide in se poslovi s par pismi in lepimi besedami. In tako pride konec in se zgodi, kakor po navadi. Nji se zdi to povsem naravno in pripozna, da ni mogoče drugače. Ali pa pride mož in jo vzame seboj. Bolezni je konec, toda zdravja ni več. Tako se je zgodilo, dragi prijatelj. Prišel sem in sem izvedel vse. Nisem je obsojal, razumel sem vse. Toda ona je odšla. Odšla je in zapustila je mene in otroka. Tudi to razumem. Bala se je. Zdelo se ji je morebiti cele neprijetno, da motim nje sanje. Kakor bi bilo meni neprijetno ako bi kdo motil moje špekulacije. Da, špekulacije. Da govorim tudi o tem. Recimo: vsak človek ima svoj svet, v katerem živi, kakor v sanjah. Na primer: jaz sanjam o kupčiji, trgovini. Nemogoče mi je ostati doma. Vsedem se na vlak in se odpeljem po svetu, kjer se kaže dobra kupčija. Mislim, računam, sanjam. Ako se mi kupčija ne posreči se vrnem slabe volje. Enako je z žensko. Kar je meni kupčija, to je nji ljubezen: nas vabi kupčija, njo ljubezen. Ampak to je bolezen, kajti kupčija, kadar uspe, nosi dobiček, a ljubezen... Kam bi ž njo?»

Tako je modroval Olej Maronič in je gledal z majhnimi vlažnimi očmi preko jezera. Otroka sta se še vedno igrala ob ograji. Nista razumela, kaj se je zgodilo.

»Kaj bom ž njima?« je vzdihnil Oloj Maronič.

»Pusti jih v sanjah in jih ne moti,« je svetoval prijatelj. »Ne razumeta ničesar in to je njim sreča. Zasanjana sta v svoj svet in boljše je da ne vesta. Mama je odpotovala in se vrne.«

»Ona se vrne!« je vprašal Olej Maronič z neverjetnim obrazom.

»Gotovo je, da se vrne,« je rekel prijatelj.

»Kam naj gre? K meni?« je vprašal Olej Maronič s strogim glasom.

»Kam naj bi se vrnila?« je rekel mirno prijatelj. »K Tebi in otrokom.«

»Ali je to mogoče?« je vprašal Olej Maronič in se je ves stresel.

»Celo nujno je potrebno, kakor je bila nujna potreba izprememba, o kateri si pravil.«

Iz prs Oleja Maroniča se je izvil globok vzdih. Pogledal je na ženske na dvorišču in mu je postalo zelo težko v srcu. Bilo mu je, kakor da ga je nekdo zelo razžalil.

»Ako bi ljudje vedeli, ko bi razumeli,« je rekel z zadušeno besedo, kakor da ga je silil jok.

»Dovolj je, da razumeš ti,« je rekel prijatelj.

»In če ni bolezen, če je morebiti?...«

Prijel je prijatelja za roko.

»Potem je treba vedeti, da je v življenju tudi mnogo naravnega, kar se nam zdi komaj mogoče,« je rekel prijatelj.

»Pojdiva od tod.«

Vzela sta s seboj otroka in sta odšla na izprehod ob bregu jezera.

Zadnji gostje so se izprehajali po cesti pod drevesi. Z vej je padalo listje in je šumelo po suhi cesti.

»Človek bi mislil, da drevesa sanjajo o pomladi. In vendar ne ozelene pred zimo; tako je po naravi; le tu in tam se zmoti prepozen cvet, da začne cveteti in pogine v mrzlih vetrovih; tako se v človeku vzdrami prepozno hrepenjenje in umrje, odtrgan od življenja, bolešno in nezmožno.«

»Ti verjameš, da se vrne,« je vprašal Olej Maronič.

»Da. In dolžnost zdravih in silnih je skrbeti za bolne in slabotne, kajti s pomladjo požene nov zarod silen in močen.«

Stopali so po cesti ob jezeru in Olej Maronič je gledal svoja dečka, ki sta skakala pred njim. Njegov obraz je bil miren in njegov korak odločen.

»Imaš prav,« je rekel in je hotel še nekaj povedati, potem pa je stopal molče naprej in se je zamislil v svoje posle o kupčiji in čez nekaj časa je začel pogovor o trgovini.

Vedno po zakonih.

Gospa k svojemu soprogu, sodnemu svetniku: »Ne delaj s pobom nikakih komedij, naloži mu jih par poštenih.«

Gospod sodni svetnik: »To ne gre, moja draga, to bi bilo proti zakonom.«

Mesarski honorar.

Mesar k pesniku, ki mu ponudi nepriznano dramo kot papir za zavijanje: »Do 4 kg. manjka 20 dkg.! Spišite torej še enodejanko, če hočete imeti polno vago!« —

TONEJ SELJAN:

DIVJI MOŽ IN DRVARJI.

Prijetno je življenje v pomladi pri nas v gozdu. Cel dan pojo sekire. Zarana — ob prvem svitu so vstali drvarji, krepki žilavi in dobrovoljni ljudje. Hladen, jutranji veter je še pihal po dolini, ko so se začeli majati v pogradu. Mojster je prvi vstal in zakuril sredi ognjišča, nato so drug za drugim lezli iz slame in začeli kuhati. Večinoma kuhajo posamič, v ponvati, le kaki sorodniki ali boljši prijatelji imajo hrano skupaj in eden skuha za dva ali tri.

Pa je nastala vročina v bajti — seve — bajta je majhna in nizka, vsa lesena, a trdna in ogenj na ognjišči velik. Ognjišče stoji sredi bajte, zloženo je iz kamenje in nasuto s prstjo. Okrog ognjišča ob steni so klopi, a prostora je tako malo, da sede drvarji drug pri drugem, vsak zraven svoje ponve in se komaj morejo obrniti.

Žganjci so hitro kuhani, posebno če se kuha v ponvi in nad velikim ognjem. Komaj so dobro zakurili, že je prinesel eden ali drugi polite žganjce in žlico v ponvi pred bajto, sedel na klop ali na tnalno ali na kak probek in začel jesti. In potem drug za drugim, vsak je hitel od ognja.

Ko so se nasitili so molili, nato so vzeli vsak svojo sekiro ali žago ali cepin in so šli v frato na delo...

Oglasile so se sekire in niso utihnile do poldneva. Niso veliko govorili med delom, ne — govorjenje zamudi — vsak je podvizal, kar je mogel. In smreke so padale... padale... in frata se je večala, kot pleša na stari glavi.

No, opoldne so imeli dve uri oddiha, potem so spet sekali do mraka. Zvečer so skuhali večerjo, molili in šli spat.

Tako je šlo dan za dnem, teden za tednom; vsak je živel le svoji sekiri; vse ure, da, vse minute so bile posvečene njej.

In gozd se je krčil. Po bregu, kjer so prej stala vitka debela, so ležala zdaj, omajena, bela, razgaljena. Kožo, lepo zvito, so zložili na klade sušit, veje so ležale v ravnih vrstah med kladami, iglice so rjavele, se osipale...

In kadar je sijalo solnce na frato, je sušilo čreslo in kladje in hosto; vse. — In trava je zorila na frati, venela, sahnela... Prijeten duh se je širil nad kladjem, ko je pripekalo poletno solnce na frato, na zarumenele, dolge smreke, na zvito čreslo; duh po mladi, sparjeni smoli; fin, prijeten duh, duh gozda...

Ta duh polni gozde leto za letom.

In ljudska duša je vseskozi čutila, ta duh, ta močni, rezki, aromatični duh, in sčasom ga je poosebila v živo, gozdno bitje, v divjega, gozdnega moža.

Pri nas na Pokljuki je živel nekdanji divji mož. Marsikdo ga je videl. Še zdaj se nek kraj imenuje: »Na Mesnicah«. Pri-

jetna trata je to sredi smrečja; ob robu gozda drvarska bajta, pred bajto črna kopišča; na okrog gosta, nizka trava; bela detljica, jagodno cvetje, svedrci, v obližju smrek borovničevje in druge, višje, bolj trde rastline z rudečim in rumenim stožčastim cvetom, po njih se obirajo sive čebele in pisani, debeli čmrlji, mravlje imajo tod svoje gladke stezice in visoka, stoletna domovanja, srne in divje koze zahajajo sem na pašo in divji petelini pojejo tod pomladna jutra.

V bajto na Mesnicah je zahajal divji mož na rop. Večkrat je odnesel kakega drvarja. Divji mož je bil živo bitje nekaka zver, ki je tudi jedel in pil, kot mi. Nekoč je ponujal človeku, če mu preskrbi od ene peke kruha, toliko zlata, da bi ga imelo sedem rodov zadosti. Seve: najrajši je pa kar sam vzel. Bil je nevaren sosed in ljudje so se ga bali.

A nek drvar ga je premagal. Pred ognjišče je postavil tnalico in jo oblekel v svojo obleko. Sam pa je zlezal na gliste (tramovi nad ognjiščem, na katerih so suše drva) in ko je divji mož prišel in je prevaran pograbil tnalico — takrat ga je drvar vsekal s sekiro in ga ubil. A moral je baje imeti sekiro narobe nabrušeno, sicer bi se ga niti ne prijela.

Tako je poginil divji mož.

*

A divjega moža divja duša ni šla v nebesa, kakor ne duša zvitega kovača, ki je pribežal na luno. Duh njegov je ostal v gozdu; ta rezki, divji duh plava še zdaj nad smrečjem; ta ne navadni duh še zdaj navdaja zablodivše z neko čudno, tajno, nerazumljivo grozo, in ta močni duh daje tudi drvarjem moči, da ne opešajo pri težkem delu, jim daje dobro voljo, da ne delajo z žalostjo in nejevoljo, kot njihovi tovariši-delavci pri tovarnah in rudokopih. Ta duh, velik in neobsežen bo ostal v gozdu do sodnjega dne.

Lahko je kovaču, ker je lahko odšel iz zemlje na srebrno luno, saj i tam lahko kuje na srebrnem nakovalu srebrne podkve; toda kam naj bi šel gozdni duh, če bi moral oditi iz zemlje, ko na nobenem drugem svetu ni gozdov, kot pri nas? ...

VINKO SAJOVIC:

SANJE PISARJA PETRA.

Gospod Peter se je zjutraj zbudil na mehki postelji. Pogledal je naokrog. Soba se mu je zdela čisto neznana.

»Kako sem neki sem prišel?« se je vprašal. »Moja postelj doma ni tako mehka in moja soba ni tako velika in lepa. Kje neki sem?«

Premišljeval je, kako je prišel v to lepo sobo in mehko posteljo. Gospod Peter, ki je bil navaden pisar, si ni mogel privoščiti tako lepe sobe in tako mehke postelje. Kar zamižal je, tako lepa je bila soba in dolgo si ni upal odpreti oči. Čez čas pa je vendar odprl oči in pogledal nezaupno po sobi naokrog. Zraven postelje, na kateri je ležal, je bila še druga postelja. Videl je, da na tej postelji ni ležal to noč nihče. Pogrnjena je bila z lepim rdečim prtom. Počasi je zopet odprl oči in premišljeval kako je sem prišel; toda ni se mogel nič spomniti, kaj se je godilo z njim prejšnji dan. Tako je s prijetnimi občutki ležal dolgo na mehki postelji. Bil je že velik dan. Solnce je posijalo skozi okno v sobo. Petru se je zazdelo, da je visok in bogat gospod. Počasi je vstal. In glej, vse je bilo pripravljeno, da se umije in obleče. Čevlji so bili osnaženi. Še nikdar mu jih ni nihče osnažil, vsako jutro si jih je moral sam.

»Kdo mi je neki čevlje osnažil? Tako lepo osnaženih še nisem imel!«

Stopil je do okna. Tam je stal lep umivalnik z vodo. Zopet se je začudil gospod Peter:

»Kje sem dobil tako lep umivalnik? Kdo mi je prinesel vodo? Še vedno sem si jo moral sam prinesiti. Gospodinji premalo plačujem, da bi mi tako postregla.«

Stal je pred umivalnikom in kmalu bi se ne upal umiti. Nazadnje se je le umil. Čutil se je čisto prerojenega. Počasi se je oblekal. Stopil je k oknu, ga odprl in se naslonil nanj. Poletno solnce je posijalo z vso močjo v sobo in gospodu Petru se je zdelo, kakor da bi se mu solnce začudilo, kako pride on, Peter, navaden pisar, v to lepo sobo.

»Ti se mi čudiš!« je vskliknil gospod Peter na glas.

In zdelo se mu je kakor bi solnce reklo: »Peter je sedaj bogat in velik gospod, nekdanj pa je bil navaden pisar.«

Šel je od okna, da pogleda po sobi. Pri drugem oknu je zagledal mizico. Na njej je bilo polno drobnarij. Na malem krožniku je zagledal dva zlata prstana z vdelanimi briljanti. Peter je obstal pred mizo, da je padala njegova senca ravno na mizo. Takoj je zagledal prstana in ju zaželel pomeriti na prstu. Pripognil se je in stegnil roko. Senca se je pomaknila z mize na tla, solnčni žarki so padli naravnost na prstana, briljanta sta se zaiskrila. Ta blesk je prestrašil gospod Petra tako, da mu je roka zastala in ni si upal vzeti prstana. Zravnal se je in odtegnil roko, tedaj pa mu je pogled obstal na mali fotografiji krasne, mlade ženske.

»Kako krasna je,« je nevede šepnil in dolgo gledal fotografijo.

»Tako znana se mi zdi. Kje sem že videl to krasno damo?« je šepetal in kakor zamaknjen zrl v fotografijo.

Prinesel si je stol, ga postavil pred mizico, se vsedel nanj in gledal fotografijo. Oči te ženske so se mu nadvse dopadle. Zdelo se mu je, da morajo biti te oči črne in zapeljive.

»Ah, kje sem že videl te črne, zapeljive oči?« se je vprašal.

»Nekje sem jih prav gotovo moral.«

Dolgo je gledal fotografijo in niti z očesom ni trenil od nje.

»In te polne prsi sem tudi že videl. Pa kje, kje?«

In zazdelo se mu je, da je fotografija oživila. Prsi so se jele dvigati in padati, ustnice so se nekoliko razširile in zdelo se mu je, kakor da bi se mu bila fotografija nasmehnila. Gospod Peter je naenkrat pozabil, da je to le fotografija ženske. Misлил je, da je ženska živa.

»Spoznala me je,« je rekel nenadoma. »Pa kako, da se je jaz ne morem spomniti, To je gotovo, da sem jo nekje že moral srečati, govoriti z njo in znabiti sem jo tudi že ljubil. Toda kje, kdaj in ob kaki priložnosti? Da bi se mogel spomniti tega!« Peter je postal skoro nervozen.

Vsak čas se mu je vsiljevala nova misel, hitro in brez vsake zveze.

»Tu imam krasno damo, ki me gotovo pozna, saj se mi je nasmehnila, ki me gleda tako kakor bi me prosila, naj govorim z njo, da naj ji rečem, kaj lepega; a jaz se nemorem spomniti, kje bi bil videl, in da bi bil kdaj govoril z njo. Pa molčim in sedim pri miru, ker ne vem, kaj bi ji rekel, ker se ničesar ne spominjam. Ah ta moj spomin!«

Kmalu bi se bil zjokal. Sedel je čisto pri miru in ni zinil nobene besedice več. Pozabil je nazadnje, kje je.

»Gospod Peter, kaj tako molčite. Eno besedico, ene samo besedico bi mi lahko rekli ob zopetnem najinem snidenju. Eno besedico, eno lepo besedico. Pa tako molčite in me gledate, kakor da bi se še nikdar in nikjer ne videla,« ga je nagovorila ženska.

»Kaj? kako? ali me poznate milostljiva?« je vprašal začudeno gospod Peter.

A ona mu ni odgovorila. Prav grdo ga je pogledala, kakor da bi ga pokarala, ker ni znal ziniti pametne besedice. Gospod Peter je čutil to, pa si ni znal pomagati. Jezen je bil, ker ji ni rekel nič lepega, prijaznega.

»Pa kako naj ji kaj rečem, ker se ničesar ne spominjana. Ah ta moj spomin,« je vzdihnil.

»Gospod Peter, nisem mislila, da ste tak neotesanec,« je rekla zopet ženska.

»Oprostite, toda jaz se ne spominjam ničesar,« je kriknil obupno.

»To je grdo od vas,« ga je pokarala.

Molčala sta. Gospod Peter zato, ker si ni upal govoriti in ona, ker je hotela biti visoka.

»Kje, kdaj in ob kaki priliki sva se videla midva? Toda klanjam se,« je rekel naenkrat kakor kak kavalir in se prav pri-

klonil. »Veseli me, da sva se po dolgem času zopet sešla. — Toda gospodična ali gospa ali kar ste že, jaz se prav ničesar ne spominjam. Znani se mi zdite, ne spominjam se vas pa prav nič. Verjemite mi.«

»Vem, da me nečete poznati,« ga je prekinila. »Seveda nekdanji pisar Peter je velik gospod, in jaz? Jaz nisem nič! Zato me ne mara poznati,« ga je zbadala.

»Verjemite mi, ne spominjam se, kje bi vas videl. Resnično, ne morem se domisliti.«

»Bežite in ne bodite tako hudomušni, gospod Peter, saj vas poznam,« je rekla in se zasmejala, da ni vedel, kaj bi odgovoril.

»Verjemite mi pri moji časti. Ne spominjam se,« je zatrjeval ubogi Peter in ni vedel, kako bi jo mogel prepričati.

»Saj nič ne verjamem. Včasih niste bili tako, toda sedaj, ko ste...«

»Ne žalite me,« jo je prekinil. »Ne spominjam se prav ničesar in čim bolj premišlujem, tem manj vem, od kje in kako bi naj vas poznal.«

»Ali se res ničesar ne spominjate?« ga je vprašala in pogledala prav nedolžno.

»Prisegam vam pri moji časti.«

»Kaj čast med štirimi očmi,« je rekla malomarno. Tudi jaz pazim na čast pred ljudmi, a kadar je treba, pozabim nanjo. Poredno se je nasmehnila, da jo je začudeno pogledal, potem pa nadaljevala. »Tudi danes sem pozabila nanjo in sem prišla k vam. Vedela sem, da me ne bo nihče videl, in da bodete vi molčali. — Mnogokrat sem vas že mislila obiskati, a ni bilo priložnosti, šele danes se mi je ponudila ugodna prilika. Pozabila sem na svojo čast in prišla sem k vam, in vi me niti poznati nočete?«

Umolknila je in čakala, da ji odgovori, toda gospod Peter je molčal, kakor da bi bil nem.

»Zdi se mi, da se vas spominjam,« je rekel čez čas. »Videla sva se večkrat, pa le ne vem čisto natanko, kje in kdaj. Pomagajte mi, da se spomnim. Prosim le eno besedico mi recite, pa se takoj spomnim. Kako vam je ime?«

»Anica,« je rekla.

»Anica? Gospodična Anica? Sedaj se pa vsega spominjam. In da se tega nisem mogel poprej spomniti.«

»Prišla sem k vam čisto sama v vaše stanovanje, in ne bojim se, če me tudi zato ljudje opravljajo,« je govorila počasi. »Kaj neda, gospod Peter, saj mi odpustite?« ga je zaprosila boljše in glas se ji je tresel od razburjenja.

»Kaj naj odpustim, gospodična, prosim vas, povejte mi, kaj naj odpustim?« je vpraševal v skrbeh Peter.

»Saj veste, ono takrat na cesti.«

»Nič se ne spominjam. Na kateri cesti? Povejte mi, prosim, povejte. Od srca vam odpustim.«

»Na oni cesti,« je rekla. Nerodno ji je bilo, da se gospod Peter danes ničesar ne spomni. »Takrat, ko ste šli z ono lepo gospodično, ko sem za vami zakričala. Saj se spominjate.

»Spominjam se,« je rekel tiho.

»Bila sem ljubosumna na ono žensko. — Ali mi odpuščate, gospod Peter?«

»Od srca rad.«

»Ljubila sem vas in sama ne vem, kaj me je zapeljalo, da sem zakričala.«

»Ljubili ste me, gospodična Anica?«

»Da. In še vas ljubim.«

»Gospodična, tudi jaz sem vas ljubil in vas...«

»Šalite se z mano,« ga je prekinila.

»Ne šalim se gospodična. Prisegam vam, da vas ljubim.«

Gospod Peter je pokleknil in dvignil desno roko, kakor da bi prisegal.

»Vstanite, gospod Peter, verjamem vam,« je rekla.

»Opri se je z levo roko ob mizico in hitel vstati. Mizica je zgubila ravnotežje, se prevrnila in vse, kar je bilo na njej.

»Gospod Peter, stanarino mi plačajte,« je rekla ona in se zasmejala, da se je gospod Peter prestrašil.

Peter je zakričal in se zbudil. Vrata so se ropotoma odprle in stara ženica, Petrova gospodinja, je stopila v sobo.

»Gospod Peter,« je zakričala, »ali še niste vstali? Tričetrt na osem je že. Pol ure vas hodim že budit.«

»Kaj tričetrt?« je vprašal prestrašen. »Stanarino bi rada,« si je mislil.

»Vrag naj vzame sanje in ženske,« je siknil in skočil s postelje.

ZVORAN ZVORANOV:

NA NJIVI.

Na njivi razorani
po brazdah solnce zlate siplje,
okrog po cvetni vsej poljani
pa vriska glasno pomlad in prostost.

In kmet na njivi seje
počasi v razore pšenico,
z neba se solnce sladko smeje
in upanje in božji blagoslov . . .

Jaz gledam . . . Vem, da zame
kdaj tudi pomlad pride
in solnce v dušo upe same
sejalo bo in božji blagoslov! . . .

GOSPOD ANDREJ PERŠUH IN NJEGOV PURAN.

Andrej Peršuh je bil krojač v provincijalnem mestecu Leskovcu. Toda ni treba misliti, da je bil suh, da bi ga odtehtal kozel, kakor se rado oponaša krojačem. Dokler je bil vajenec in pomočnik, je bil vsekakor mršav kakor trlica, toda ko se je oženil in postal samostojen mojster, je periferija njegovega stasa sčasoma precej pridobila.

Tudi žene se ni bal posebno, kakor je to v navadi pri krojačih. Njegova Roza je bila res večja in krepkejša od njega, a bila je blagega srca. Ker Peršuh ni prinesel premoženja k hiši in ga je hčerka njegovega mojstra, sicer že malo priletna, pa petična gospodična Roza, po očetovi smrti vzela najbrž iz gole ljubezni v zakon, je seveda umevno, da je bila pri Peršuhu ona prva oseba v hiši. Tudi njemu se je zdelo to čisto naravno in je krepko zavrnil vsakogar, ki se je drznil norčevati iz njega ali se celo neestetično izrazil, da pri njem žena hlače nosi.

Po se res ni smel pritoževati gospod Peršuh. Žena je sicer pazila, da je ves teden pridno vbadal šivanko, saj to je bil njegov poklic, toda dovolila mu je, da se je smel v nedeljo popoldne in zvečer razvedriti po svoji volji. Ker Peršuh ni imel otrok in je bil rad vesel, je zahajal v Bregovo gostilno, kjer so se stalno shajali stari samci celega mesta. Gospa Roza je sicer izvedela, v kako vrtoglavo družbo zahaja njen mož, vendar mu je pustila veselje in mu ni prepovedela Bregove gostilne, dasi mu je to že večkrat zažugala, če je kak večer le predolgo ostal od doma. Toda ostalo je le pri žuganju in gospod Peršuh bi morebiti še danes zahajal k Bregu, ako bi ne bili nagajivi samci napravili nekoč jako neumestne šale.

Nekega večera je namreč prinesel Peršuh veselo novico, da je kupila gospa Roza za letošnji njegov god lepega purana, ki ga je že začela pitati. Dobremu gospodu je obraz žarel veselja, kajti on je rad jedel dobre jedi in je posebno ljubil purana. Vinski trgovec Cefuta, ki si je tudi rad privoščil kaj boljšega, je takoj sprožil misel, da bi tudi stalno omizje zložilo za purana, ki bi jim ga gostilničarka spekla ob ugodni priliki.

»Raje igrājmo!« se je oglasil gospod Korenski je pomagal vleči državni voz, ker je pobiral davke. — Po dolgem razmotrivanju so se naposled res zedinili, da bodo »lovili dame« po vinarju toliko časa, da bo nabrana potrebna vsota.

Gospod Peršuh je imel veliko veselje s svojim puranom. Najmanj dvakrat vsak dan je šel gledat, kako se redi, ter se že naprej veselil užitka. Puran pa je tudi dobro vršil svojo nalogo in se zdebilil tako, da je tehtal zadnji teden pred Andrejevim

celih osem kil. Peršuh ga je prijel od veselja za kljun ter pomlaskal z jezikom.

Tudi pri Bregu so bili že naigrali potrebno vsoto in omizje je sklenilo gospodu Peršuhu na čast napraviti pojedino na predvečer sv. Andreja. Cafuta, ki je hodil na kmete kupovat vino, je prevzel nalogo, da kupi lepo pitanega purana.

Toda Cafuta je imel smolo. Našel je sicer mnogo puranov, a pitanega niso imeli nikjer naprodaj. S kislim obrazom je to naznanil družbi, ki je s kislim obrazom sprejela neveselo novice. Edini gospod Peršuh se je zasmel, češ kdor hoče mastnega puran jesti, ga mora sam pitati. Družba je molčala, le Cafuta je nekaj zagodrnjal.

Nekega večera pa so samci sami sedeli v gostilni in ugrabili, kako bi dobili purana; tedaj jim namežikne Cafuta in pravi skrivnostno: »Jaz že vem, kaj bom naredil, tega Peršuha moram izplačati, ker se nazadnje še norčuje iz nas. Kupil bom purana, če je še tako suh, zanesem ga zvečer k Peršuhu in ga zamenjam skrivaj z njegovim. On naj potem gloda kosti, mi pa se bomo gostili z njegovim puranom.«

»Bravo, imenitna misel!« se je zasmeljo omizje.

»Ali ste zasledili purana, da ste tako dobre volje?« se je oglašil tedaj gospod Peršuh med vrati.

»Seveda smo ga,« mu je odgovoril Cafuta, »nazadnje se mi je vendar posrečilo, da sem ga iztaknil. Pa kakšnega! Stavim, da tehta toliko kakor tvoj!«

»No, čestitam, če je res,« je odgovoril Peršuh. »Moj puran je tolsta živalica. Pa menda že čuti, da se mu bliža zadnja ura. Danes popoldne sem šel k njemu, pa me je tako grdo gledal kakor sam čuk.«

»Da bi te puran le še bolj čukasto gledal,« se je oglašil Koren, »kaj ga pa vedno nadleguješ s svojimi obiski.«

Hitro se potekali dnevi in predvečer sv. Andreja je bil tu — v veliko veselje gospoda Peršuha in njegovih tovarišev.

Pa so se res dobro imeli tisti večer pri Bregu. Po izvrstni večerji se je vrstila napitnica za napitnico. Vsi so skušali kar najdostojneje proslaviti današnjega slavljenca. Zlasti je bil dobre volje Cafuta, ki si je včasih gospoda Peršuha že malo preveč privoščil. A tudi Peršuh je bil razposajeno vesel in ni nič zameril, če je kaka preveč osoljena padla na njegov rovaš. Liter za litrom je prihajal na mizo in zabava se je izpremenila v veselo popivanje. O polnoči je še enkrat celo omizje čestitalo gospodu Peršuhu, potem pa so se začeli razhajati.

Komaj se je Peršuh drugo jutro prebudil, je že tudi mislil na purana. Vesel je skočil s postelje in se oblekel. Prva pot njegova je bila k puranu. A kako ostrmi, ko odpre vrata njegovega hleva! Pred njim stoji mršav puran, okrog vrata ima trak, ki na njem visi listek. Na listku pa je bilo napisano:

»Dobro jutro, gospod Peršuh! —

Včeraj sem bil debel, danes sem pa suh«.

Peršuh je hitro uganil, kdo mu je to naredil in ni vedel, kam naj se skrije od sramote in jeze. In kaj bo rekla žena — ta misel ga je najbolj mučila...

Nočemo biti indiskretni in raje zamolčimo prizor, ki se je potem vršil med gospodom Peršuhom in njegovo gospo. Le to naj še povemo, da so odslej pri Bregu pogrešali ob nedeljah enega stalnega gosta, ki si je poiskal v sosedni gostilni pošteno možko družbo.

F. RIVEREIN:

FILM ŽIVLJENJA.

Pod velikansko lipo v parku se je igrala kopica otrok. Dve dame, njih matere, so sedele na klopi in se pogovarjale uživajoč prekrasni duh cvetočega drevesa. Otroci so zidali trdnjave iz peska in kamenja in se z veseljem trudili napraviti kolikor mogoče visoko obzidje. Krika in prepira ni bilo med njimi in čemu bi se sploh kregali? Saj so si bili najboljši prijatelji, kakor njih matere in očetje, saj so bili vsi profesorski. Očetje profesorji, matere bivše učiteljice in ena izmed dekllic je hotela biti profesorica, druge učiteljice, dečki profesorji. Gotovo bi bilo to lepo! Slavko profesor, veliki Peter in krepki Miško profesorja, Zora profesorica, obe sestri Mila in Nada pa učiteljice. Tako so barantali otroci med seboj in nosili pesek na kupe.

Zazvonilo je poldne. Odpravili so se nazaj v mesto domov. Spredaj je šel v živahni debati Peter z Zoro, s katero se je vedno najboljše razumel, za njima drugi otroci in zadaj matere, zatopljene v materinske skrbi in — srečo.

*

Tri leta pozneje.

Na pomolu skromne vasi ob Adriji stoji par ljudi, ki gledajo željno prihajajoč parobrod. Krepek deček ima celo kukalo in strmi na vso moč na parobrodov krov, to je Slavko in zraven stoji Zora in njih stariši.

»Ali jih vidiš?« povprašuje v skrbi Zora brata.

»Se nič. Na tej strani krova niso,« odvrne Slavko.

Počasi se zasučje parobrod in obstane tik pomola. Tu nastane veselo vpitje in vrišč. Na parobrodu vpijejo Peter, Miško, Mila in Nada, na pomolu Slavko in Zora. Cela prišla družina se srečno izkrca in veseli vzkliki na pomolu nočejo utihniti; to je objemanje, izpraševanje, občudovanje, da nad nemirom

star čolnar nejevoljno mrmra svojo italjansko kletvico v sivo brado. In potem gre cela procesija, pomnožena z nosilci prtljage ob obrežju naprej do najete vile . . .

Krasne so počitnice ob Adriji . . . Kdor jih je doživel, jih pozna. Zadovoljnost so občutili vsi, otroci in starši. Prenaglo so hiteli dnevi, tedni. Treba je bilo odriniti nazaj domov. Zadnji večer pred odhodom je bilo. Vsi so se še zadnjikrat v morju kopali in rajali po sinjih valovih, ki jih je povzročil veliki, mimo-hiteči parobrod. Kar posloviti se niso mogli od priljubljene kopeli. Zora je zlezla na malo skalo, se uprla z nežnimi ročicami na kamen in zadovoljno gledala packanje in brizganje po vodi.

»Zora, pojdi pomagat! Se bomo še enkrat prav pošteno poškopili. Bo tako prijetno,« jo vabi Peter nazaj v vodo.

»Počakaj malo, že grem,« in lahko se je spuščala iz kamenitega sedeža navzdol. Nenadoma pa jokavo zakriči in začne neusmiljeno tuliti in se otepati z rokami, da se vsi prestrašijo. Vse hiti k njej in kaj vidijo? Strašen črn hrošč jo je zagrabil s svojimi ostrimi kleščami za nežni prstek in ga stiskal prav neusmiljeno, tako da še je pokazala velika kaplja krvi. Otroci so vse to prestrašeni gledali, a nihče se ni upal hrošča prijeti, Zora sama pa že celo ne. Nazadnje se je ojunčil Peter in iztrgal prst iz neprijetnega objema. In prijel je hvaležen pogled iz Zorinih oči: »Kako sem se ustrašila.« Glas se ji je tresel, skoraj je že jokala. A Peter jo je potolažil: »Saj je že vse dobro.«

Od tega dne sta bila Peter in Zora še boljša prijatelja.

*

Pet let pozneje.

Sneg je ležal po mestnih strehah in sneg se je sival še vedno navzdol. Povsodi le sneg, samo sneg . . . V prijetni topli sobi je zopet stara družba skupaj. A to pot jim prav nič ne gre veselo govorjenje in smejanje »izpod rok«. Poslavljaajo se. Oče Petra, Miška, Mile in Nade je prestavljen za ravnatelja v drugo mesto. In iti mora v štirinajstih dneh. On je vesel; otroci žalostni. Vsem je padel težek kamen na srce. Pa tudi Zora in Slavko nista prav nič s tem zadovoljna. Saj izgubita svoje najboljše prijatelje in dobro vesta, da jih bosta pogrešala. Peter je prinesel Zori za spomin svoje najlepše reklamne podobice Liebiga, Stollwerka i. t. d., Zora se mu pa revanžira s polno škatljo različnih znamk. Obadva sta vesela nad medsebojnimi darili, a pravega veselja vendar ni, saj ločitev, je ločitev.

»In kedaj se nameravate odpeljati?« vpraša Slavko.

»V pondeljek opoldne. In zvečer smo že v novi domovini,« pravi profesor, boljše rečeno novoimеноvani ravnatelj. Peter pogleda Zoro in ko zapazi njen vprašujoč pogled, ji zašepne: »Nova domovina, ki pa ne bo nikoli moja domovina!« Čeravno je skoraj še otrok, mu v srcu vstaja nekaj čudovito nežnega in milega,

zavest prve ljubezni. In zdi se mu, da Zora ob ločitvi tudi nekaj takega čuti.

In pride pondeljek in vlak jih odvede v »novo domovino.«

*

Čez tri leta.

Peter, Mila in njih mati sede zopet v vlaku in se peljejo nazaj v »staro domovino«. Mila gre delat sprejemni izpit za učiteljske. Ker pa ima oče preveč dela v svoji pisarni, jo je šla mati spremit in Peter pa tudi ni hotel ostati doma, ampak šel z njimi kot kavalir, kakor se je sam izrazil. Zamišljen sedi v kotu vagona in gleda skozi okno. Prav nič ne vidi pogledov lépe blondinke, ki ga z žarečimi očmi iz drugega kota fiksira, slep je za pokrajino, ki za razvija pred njegovimi očmi, le ena slika mu je pred očmi — Zora. V treh letih je ni pozabil, njegova ljubezen se je v tem času šele razvila. Vprašuje se v mislih, če ga še ni pozabila in ne ve odgovora.

Komaj, a vendar z neko napetostjo čaka trenutka, da jo vidi in ž njo govori. Blondinka v kotu se pa med tem na tihem jezi, da se njen stasiti in krepki vis-a-vis tako malo meni za sopotnike.

Proti večeru pridejo v mesto; podajo se takoj v hotel in gredo večerjat. Peter sedi ves zadovoljen v restavraciji, je in pije in čita časopis, pri tem pa s slastjo uživa cigareto, da ga je veselje gledati. Nenadoma se pa obrne k materi: »Mama, jaz grem ob devetih h kinematografski predstavi, čitaj tu naznanilo, pojdimο vsi —

»Jaz sem pretrudna, grem raje spat,« ga prekine Mila.

»Jaz tudi. Pa pojdi sam, če te veseli,« odloči mati in Peter odide, ker je že pol devetih, v kinematograf. Kinematografske predstave so mu bile že od nekdanj ena najbolj priljubljenih zabav in tako je z veseljem stopil v dvorano. Par trenutkov in že se je začela prva slika z naslovom »Snidenje«. V rudečih črkah se je nato pokazal drug naslov »Mladostna leta«. Film se je začel razvijati. V velikem, krasnem parku se lovijo dečki in deklice. Vsi se poizgube razven male deklice in vojaško oblečenega dečka. Ta kaže deklici vso svojo umetnost, najprvo ji bobna, nato trobi, salutiira in nazadnje odmarširata oba v ogromnih vojaških korakih. Občinstvo se jima smeji prav iz srca. A že se prikaže drugi del filma z napisom »Pet let pozneje«. Isti deček in deklica, a oba že v šolski starosti. On se pripelje kot dijak na počitnice domov v visokem poštnem vozu. Postal je velik, krepak. Deklica je tudi že zrastle in sprejme ga z velikim veseljem. In zopet hodita po parku roko v roki in se prisrčno, prav neprisiljeno pogovarjata. Petru ugajajo te slike vedno bolj in bolj. Pride tretji del filma: »Čez pet let«. Isti park. Dolge vrste dragoncev prihajajo vanj in razjahajo. Veliki manevri. Med dragonci je tudi on, nekdanji otrok, ki se je tu igral — sedaj

dragonski poročnik. Konja odda navadnemu vojaku in hiti po senčnem drevoredu pod grad in tam najde, kar je iskal. Ona mu pride nasprosti — krasna deva. V presrečnem veselju hitita v skrit kotichek k vodopadu in govorita dolgo, dolgo. Nato sledi strasten poljub. In zadnji del: »Čez eno leto« pa je kazal velikansko poroko v gradu. Dragonski častnik in grajska hči, in nepregledna vrsta gostov.

Tej sliki so sledile še razne druge, zgodovinske in smešne, a Petru se je prva najbolj dopadla. In zunaj v razsvetljenih mestnih ulicah je nanjo mislil, pa tudi še pozno v noč v hotelu. In zdelo se mu je, da je ta dragonski častnik on sam, da bo ž njim ravno tako. Šaj se je prvi del njegovega življenja že odigral z naslovom: »Mladostna leta«. Vedel je, da se odigra drugi del z napisom: »Pet let pozneje« jutri, ki se snide z Zoro. — — —

Drugo jutro sta šla Peter in mati Milo spremit, ko je šla delat skušnjo, nato sta pa krenila v ono znano hišo, kjer sta bila prej tolikrat. Zora jima je prišla odpirat, bila je z materjo sama doma. Koliko veselje pri tako nepričakovanem snidenju! Pripovedovanja od obeh stranij ni bilo ne konca ne kraja. In potem so šli izprehajati se v mestni park. »Kakor v kinematografu,« si je mislil Peter, ki je šel spredaj z Zoro. Veselo sta kramljala in si vedela prav mnogo povedati. — »Včeraj sem bil v kinematografu. Je bilo jako lepo. Posebno prva slika mi je ugajala,« je pravil Peter Zori. »Si že videla program, ki se kaže za teden?« — »Še ne, pa danes zvečer pojdem.« — »In poglej si prvo sliko, če ti bo ugajala.« — »Zakaj ravno prvo?« vpraša Zora z zanimanjem. — »Boš videla, kako je lepa!« in da bi pogovor obrnil na drugo stran, nadaljuje: »Tudi v naše mesto je prišel zadnjič en potujoč kinematograf in ljudstvo ga je prav lepo prekrstilo za »cimetfotografa«. Zvonki smeh Zore nad cimetfotografom je Petra spravil v prav dobro voljo. A čas je potekal, morali so se ločiti. Prišla je Mila, ki je napravila skušnjo in zvečer so že vsi trije sedeli v vlaku in hiteli nazaj domov.

Drugi del z napisom: »Pet let pozneje« je potekel, si je mislil Peter. In potekel je lepo, kakor v kinematografu. In kako se bo nadalje razvijal film njegovega življenja? Kaj bo »Pet let pozneje«? In konec, ali bo svatba? Peter jo je videl kakor oddaleč v megli in sanjal v črno noč: »Ali bo — ali ne bo?« — —

KSAYER MEŠKO:

JAZ IN TI!

Blesteča noč . . . Ves svet počiva,
v mehkih, sladkih sanjah spi,
a dva budiva, dva trpiva:
jaz in Ti . . .

ANI:

NAŠ MALI.

Pisala sem razne stvari za šolo; hitela sem na vso moč, ker me je čakalo še mnogo dela. Naš mali pa je tiho sedel pri svojih igračah.

Pravzaprav ni več tako majhen; o Božiču je izpolnil že osem let in hodi v tretji razred. Ker pa je najmlajši, mu nobeden ne pravi drugače kakor »naš mali«. Bil je strahovito razvajen, ker smo ga »vzgajali« vsi po vrsti, kdor je imel čas. Oče ga je poslal zgodaj v šolo in od tedaj se je izvršila na njem velika izprememba. Njegove velike rjave oči so se bolj razširile in postal je nekako resen. Komaj je spoznal nekaj črk, že je poizkušal brati vse: napise, oglase, česnike in knjige. Očetu je preobrnil knjižnico in pisalno mizo, bratoma in meni vse knjige in zvezke in z neko mrzlično radovednostjo venomer brskal po njih. Vedno je iskal in iskal; ko je v kratkem času znal popolnoma brati, tedaj ni bila varna pred njim nobena knjiga in postal je za svojo starost nenavadno razvit. Celo kadar je sedel pri svojih igračah, so bile njegove misli kdove kje. —

Torej tistega popoldne se je igral in ves čas molčal. Naenkrat so se oglasile njegove stare orgljice, ki mu jih je bila kupila lanjske Binkošti stara teta »za birmo«. Zamišljen je pihal vanje in glasile so se sedaj tiho in počasi, sedaj hitro in močno, da sem se bala, da pojdejo narazen. Poslušala sem to čudno melodijo in komaj sem čakala, da neha, ker nisem mogla delati. Ko pa le ni hotelo biti konca pesmi, sem mu rekla:

»Lepo te prosim, nehaj!«

Prvič me niti slišal ni, tako je bil zaverovan in morala sem prošnjo ponoviti. Pogledal me je s širokorazprtimi očmi in rekel žalostno: »Ali ni lepa ta pesem? Ali ne slišiš, kako zdihuje?«

Sedaj so se moje oči široko odprle.

»Kdo zdihuje?«

»No, kozak na stepi. Saj je to kozakova pesem.«

Dobil je nekoč Sienkiewicza »Z ognjem in mečem« v roke in čital o kozakih. Potem je bil z menoj na eni izmed umetniških razstav in videl tam delo »Kozakove sanje« in na noben način ne more pozabiti kozakov.

»Kozakova pesem? Kako prideš na to?«

»O, ali ne veš, da je kozak na stepi revež? Le poslušaj, kako ječi, ker je vihar okrog njega in mu nese pesek v oči in on ne vidi pota naprej.«

Pritisnil si je orgljice iznova na usta in pesem se je oglašila zopet in v zateglih tonih je ječal njegov kozak in vihar je bučal okrog njega. Mali pa je dvignil prstek in me opozoril tiho: »Vihar...«

Najbrž ga je slišal in gledal v svoji fantaziji in bal se je, da ga prepodi z glasno besedo. Oba sva pozabila, da je že večer in trepečejo zvezdice na nebu. Vstal je, pospravil vse igrače in stopil k meni.

Potegnila sva velik stol k oknu in zlezal mi je naročje, prav kakor bi bil star dve leti. Oklenil se me je okrog vratu in mi naslonil glavico na prsi. Nekaj časa sva molčala, nato se je prvi oglašil on:

»Ali naj ti povem povest?«

Nasmehnila sem se, ker že davno vem, kakšne so njegove povesti. Imena vzame navadno iz Milčinskega pravljic, izraze iz Vrablove »Svete noči«, največ pa doda iz svojega. Tako naredi povest tako krasno, da bi človek pokleknil pred njeno čistoto.

»Katero?«

»Katero hočeš!«

»Povem tisto o Mladi Bredi in Devetem kralju. Poslušaj!«

In povest se prične. Tisti večer je trepetala ta njegova povestica, kakor so trepetali listki na drevju pred oknom. Bila je tako naivna, tako srčkana, da mi je vzbudila spomine na one zlate dni, ko tudi v mojem srcu še ni bilo sledu o viharjih in moja duša še ni slutila človeškega zla.

»... In ga je komaj čakala, ko je odšel na vojsko in se je bala, da ga ne bo več in je vedno molila, ker ga je ljubila iz vsega srca. In kralj je prišel in sta šla v kristalni grad in povsod so cvetle rože in Mlada Breda ni več jokala...«

»In ga je komaj čakala...« Tako tiho se izzvenele te besede in še tesneje se me je oklenil in še tiše je dostavil:

»In ta Mlada Breda je moja preljuba sestrice in ta Deveti kralj sem jaz in bom prišel po tebe in bova šla za morje, kjer stoji moj grad... Boš šla?«

»Bom.«

Tuhnila sva oba. V grmovju pa je pel slavček našemu malemu pesem uspavanko; rokci sta mu omahnili in spal mi je v naročju. Smehljaj se je; najbrž je v sanjah pozabil na nesrečnega kozaka in je gledal in mislil samo še na svoj kristalni grad za morjem...

MIJO MLADJENOVIC:

KO GABRI OZELENÉ . . .

Ko gabri kot ženini zali
na naših gorah bodo stali
in bukve kot mlade neveste,
takrat boš nevesta moja.

Kot hrasta bršljan se oklene,
ti polna ljubezni ognjene
okleneš ljubeče se mene,
krog vrata oviješ roke.

Ne, — to so le sanje lažnjive,
to želje so neizpolnive!
Takrat boš jokala za mano,
vzdvihaval bom jaz za teboj.

TONE RADOVČAN:

TVOJE OČI.

Ko bi Ti videla
v svoje oči,
ko bi Ti vedela
kaj v njih blešči,
pa bi verjela mi
kar sem Ti pravil,
da ne bom zabil
jih žive dni.
Ko bi jih mogel
bi jih ukral,
v škatljico spravil,
ogledoval. —

Slabe posledice.

„Pazite gospod poročnik, moj
ženim nosi vedno s seboj nabit
revolver, to bi lahko imelo slabe
posledice.“

„Vsaj vem, 10 K kazni, če nima
orožnega lista.“

Vedno praktičen.

„Aber Izak, zakaj si kupil zopet
tako velik klobuk?“

„Zato, če sem že moral dati
„bares Geld“ dva goldinarja, sem
si izbral rajše največjega.“

TONE RADOVČAN:

ZVONČEK.

Srce moje kakor zvonček
včasi sladko zazveni
im tedaj, oj čudo, k Tebi
vedno le zahrepeni. —

Kadar v mraku sivem tiho
slušam tega zvončká vdar,
Tin-ka, Tin-ka, Tin-ka, Tin-ka,
so ljubo glasi vsekdar . . .

ADOLFA SIČ:

ČEMU?

Dan za dnem jo je spremljal. Stopala je počasi, hladna in ponosna. Nje očesi sta se svetili v mistični luči, strogo sta zrla nanj, ako se je drznil izreči intimnejšo besedo. Govoril je, ona ga ni čula, ni mu odgovorila. Bilo je, kot bi ne vedela, da hodi kraj nje . . .

In vendar jo je spremljal dan za dnem. In vsak dan, ko je bil sam, je sklenil: »Ne pojdem več.« Toda prišla je ura in on jo je že čakal in se ji pridružil . . .

Nekoč pa je ni bilo. Čakal je dolgo, dolgo zaman. Žalosten se je vrnil. Hodil je okolo brez miru. Zakaj je ni bilo? Je bolna? Srce se mu je skrčilo v bolesti. Je bolna, morda umre? Ne, ne! Kriknil je in bežal dalje, vedno dalje. Strah ga je bilo misli, težke in temne.

Noč je legla na zemljo. Pred njim je ležalo mesto, mirno in pokojno. Svetilke so brlele kakor očesca, veselo in šaljivo pomežikujoča. Obstal je pred njenim domovanjem. Okna so bila temna, spala so. V vrtu je kdaj rahlo zašumelo, drevesa so zatrepetala. Naslonil se je ne ograjo in zrl v temna okna. — Čuj! V zraku je zabrnelo, rahlo kot sanje. Nato se je razlila tiha, tožna melodija v temno noč. Nekdo je igral na klavir. Ona je, ona; zmajal je z glavo. Ne, to ni ona, hladna in ponosna. Ona ne zna jokati, ne zna prositi . . .

In če je ona? Stal je dolgo in poslušal. Še enkrat je zajokalo, zavpilo. Okno se je šumno zaprlo — bilo je zopet vse tiho . . .

Zopet jo je spremljal. Bila je hladna in ponosna kot vedno. Toda njemu se je dozdevala bledejša.

»Čakal sem vas in ni vas bilo.«

Pogledala ga je: »Revček.« Ni bila izgovora, kakor je pričakoval.

»Čul sem vas igrati.«

Široko so se ji odprle oči kakor v strahu, toda dejala je mirno: »Tako? Vam je ugajalo?«

»Zelo. Toda igrali ste tako čudno, tako otožno, hrepeneče.« Pazno jo je motril, pa ničesar ni mogel razbrati s tega mrzlega, krasnega obraza. Jezilo ga je. Zakaj ne pripoveduje?

Ona je umela njegov molk. Nasmehnila se je.

»Hočete vedeti, čemu? Ljubil me je nekdaj fant, dolgo, dolgo. Nisem ga marala. Ko je odšel sem spoznala svojo zmoto; prepozno. Ni ga bilo več.«

»Kje je sedaj?«

Zmignila je z rameni. »Ne vem — čemu naj bi vedela?«

»Čemu?« Počasi je ponovil. Ona je molčala, bila je zopet hladna in ponosna. Govoril je, ona ga ni čula, ni mu odgovorila. Bilo je, kot bi ne vedela, da hodi kraj nje...

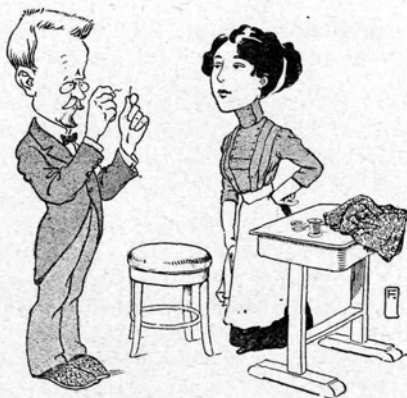
Pri prodajalcu divjačine.

„Ali so ti zajci sveži?“

„Da, gospa, še več kot sveži. Pravzaprav jih hranim za gospoda oficijala. Obljubil je, da jih bo ustrelil prihodnjo nedeljo.“

Strokovnjak.

„Da se ne sramuješ Toni, ti še niti ne znaš vtakniti v iglo?! Čemu sem si pa želela inženirja za moža?“

Vsebina: DR. IVO ČESNIK: Mačka. — IVAN STUKELJ: Ljuba starost. — DR. IVAN LAH: Bolezen. — TONEJ SELJAN: Divji mož in drvarji. — VINKO SAJOVIC: Sanje pisarja Petra. — ZVORAN ZVORANOV: Na njivi. — FR. SAMEC: Gospod Andrej Peršuh in njegov Puran. — F. RIVEREIN: Film življenja. — KSAVER MEŠKO: Jaz in Ti! — ANI: Naš mali. — MIJO MLAJENOVIC: Ko gabri ozelené... — TONE RADOVCAN: Tvoje oči. — Zvonček. — ADOLFA SIČ: Čemu? —

Izdajatelj in za uredništvo odgovoren: F. Vydra v Pragi VIII.

Tisk firme Zdeněk Binko v Pragi II., Vodičkova 22.

LISTNICA UREDNIŠTVA

Naročila, reklamacije, pritožbe, rešitve ugank i. t. d. naj se pošiljajo naravnost na Vydrovo tovarno hranil v Pragi VIII., rokopisi pa na Zofko Kveder-Jelovšek v Zagrebu, Ilica 20.

Poličko Karničar. Vi ste prišli s svojo „repatico“ malo preveč post festum. **Ivanka.** Za Pegaza ni dovolj, da človeka malo srce boli. **M. V. pri M.** Zakaj ni bilo prostora v zadnji številki za „Šum cipres?“ — Ker ne šume v Vaši pesmici dovolj poetično in harmonično. Tudi zdaj poslane tri pesmi ne morem priobčiti. Ako se Vam zdi, da se Vam godi krivica, poskusite še pri kakšnem drugem listu. **Vinko.** Zakaj ne prosite kakšnega starejšega študenta, da Vam Vaše stvari malo popravi predno jih pošljete kakšnemu listu? **I. M.** Vaši pesmi se pozna, da je „zložena“. **Z. Klašter.** „Izraženo“ je res precej slabotno in niti snov ni tako imenitna kakor se zdi Vam. Če je povestica res narodna, jo pošljite „Slov. Matici.“ **R. L.** Ne bom natisnila. Pišite realnejše. **Radoš.** Vaše pesmice so prazne in brez forme. **Zmagoslav pri Ljubljani.** Vprašate me, če so Vaše pesmi za rabo. — Niso. Le ena „Noč in popotnik“ ima neko posebno noto in škoda je, da je formalno vendar le še preveč pomanjkljiva za tisk. **Zmagoslav na Gorenjskem.** Take pesmi prigodnice se tiskajo v kakšnem lokalnem lističu, za širjo publiko so brez zanimivosti. **Rolansky.** Najbrž prvi poskus, ki se pa ni posrečil. **Anina.** To je prav lepo, da se že s štirinajstimi leti zanimate za poezijo, ampak par let bo treba že še počakati predno bodo — morda, morda — Vaše pesmice tiskane. Tudi ne vem, če so Vam rekli v šoli, da se prepisovati nikakor ne sme. **Radoš.** Vaš Milan in njegova Vida sta dve iz samega cukrčka narejene in s presladkim sirupom polite figurice. **Francé.** Vaše pesmice imajo nekaj ljubeznjivega in toplega, samo forma, forma je grčava **Jovo Demetrič.** Kaj naj Vam svetujem? Morda imate res talent ampak zdaj se še ne pozna posebno.

ZA GOSPODARJE IN GOSPODINJE

Prismojena jed se da včasih še rešiti. Sočivje, krompir, fižol ali kaj podobnega odlij, hitro operi z mrzlo vodo in deni v čisto posodo. Prideni na novo malo surovega masla, kisle smetane ali limone in prekuhaj še enkrat. Ne bo se poznalo, da si prismodila. — Preslano suho meso kuhaj s kiselim zeljem, repo ali ričetom ali pa če kuhaš v vodi, položi notri čisto, dobro oprano in izplahnjeno ruto. Vzela bo sol na se. — Kadar delaš potice ali kako drugo fino pecivo, pazi, da ne primešaš kakšno pokvarjeno jajce. Če pa se ti je zgodila nezgoda in si ubila v testo jajce, ki ima duh, prilij par žličic ruma, pridaj malo vanilje ali citronove skorje, da se pokrije neprijeten okus.

Panirana in spohana jabolka so prav dobra zvečer k večerji. Letos pa je bilo malo sadja in kar ga je, je drago, da si ga človek le redko privošči. Namesto jabolk pa se lahko vzamejo kolerabice, ki so spohane prav tečne. Olupi jih, skuhaj, nareži in pusti, da se malo osušijo; potem iztisni malo limone

na nje, potresi jih s soljo in poprom, paniraj jih v jajcu in drobtinah in jih spočaj v masti, kakor jabolka.

Slabokrvni in sploh slabotni ljudje ne bi smeli spati na previsokem vzglavju. V glavo pride premalo krvi in človek težko zaspi. — Kihanje ni zdravo zadrževati. Lahko se zgodi, da pri kihanju z zaprtimi ustmi, pride nekoliko sluzi skozi ušno trompeto v srednje uho in povzroči dolgotrajno in boleče vnetje. — Kdor boluje na srcu ne sme mnogo piti, posebno pa ne naenkrat. Opojnih pijač se mora zdržati, enako so mu škodljivi tudi sifoni in razne soda-vode. — Ogibaj se vsacega preobjedenja, nikar ne nabasaj želodca nad vsako mero. Pazi tudi pri otrocih, posebno pri majhnih, da se ne preobjedo. Kruh, sočivje, sadje, močna jedila napenjajo želodec, zato jih je treba jesti z mero. Želodec se lahko raztegne, da je pri mnogih ljudeh še enkrat tako velik, kakor bi smel biti. Seveda, da taka nespametna požrešnost zdravju ne more biti na korist. Želodčni katari in druge želodčne bolezni so posledica take nezmernosti. Pa tudi srce trpi, giht se vjame in v poznejših letih se razvije zvpnenje cevi, ki tako često vodi k mrtvoudu.

Vas z zelenimi vrtovi, hiša s cvetočimi cveticami na oknih je veselje vsakemu očesu. Naš narod, naša dekleta ljubijo cvetlice in naše narodne pesmi ne pojejo zastonj o rdečih nageljnih, roženkavtu in rožmarinu. Tudi belagonije in fuhsije so priljubljen okras naših oken. Z vsemi temi cveticami je še najmanj truda. Trpežne so in hvaležne z bogatim cvetjem. Namesto loncev so skoro boljši zabožki, v katerih se zemlja ne presuši tako hitro. Na deželi, kjer so majhna okna, je skoro boljše, če se pričvrstijo zabožki zunaj pod okno, da ne jemljejo prostora itak večkrat majhni odprtini okna. Tudi na odprtem mostovžu je dober prostor za rože. Kegljišča in ute se dajo z majhnim trudom zelo prikupljivo okinčati s cveticami. Če ne drugo, nasadi pred odprtine fižola, dajal bo lep kinč in končno ne bo brez koristi.

Podgane se prepodijo iz hlevov in skednjov, če jim nasuješ saj ali smole v luknje, zamašiš z glaževino in zamažeš s cementom. Pravijo tudi, da je dobro ujeto podgano namazati s smolo in jo spustiti spet v prostost. Ona odstraši vse druge podgane, da pobegnejo drugam.

Čevlji postanejo nepremočljivi, če jih namažeš s sledečo mastjo. Skuhaj pol litra lanenega olja, pridaj pol kile ovnove masti, deset dek čistega voska in 60 dek smole, in vse na ognju dobro premešaj. S to mažo namaži škornje ali čevlje in lahko stojiš cele ure v vodi, ne bo ti premočilo.

Rja je naredila že marsikteremu kmetovalcu mnogo škode. Če hočeš obvarovati svoje orodje pred njo, zmešaj pol terpentina in pol belega voska in namaži s platneno cunjjo vse kovine, ki bi jih rad ščitil pred rjo.

Vsi vemo od kolike koristi je pogozdovanje krasa. Čeprav delo le polagoma napreduje, vendar se opažajo povsod prav lepi uspehi dela zadnjih desetletij. Tudi drugod raste zanimanje za umetno pogozdovanje. V najnovejšem času so se začeli posebno na Angležkem živo zanimati za to vprašanje in so dognali, da bi se dali skoraj štiri milijoni hektarov uspešno pogozditi. Angležka, ki je bila v rimskih časih pokrita z neprodinimi gozdovi, ima zdaj namreč prav malo lesa. Še manj, kakor Francoska, Danska in Holandija. Na Irskem je n. pr. samo poldrug odstotek cele zemlje pokrit z gozdovi. Les se mora zato dovažati iz tujine in je, razume se samo po sebi, na Angležkem zelo drag.

Vrabci niso povsod dobrošli gosti in marsikdo misli, da več škodijo, kakor koristijo. Posebno sadjerejci in vinogradniki jim niso prav nič naklonjeni. Ali kljub temu, da vrabec tako rad zoblje črešnje in grozdje in se po zimi malo preveč potepa okoli skednjov, kozolcev in kašč, je vrabec vseeno jako koristen. Koliko uniči on hroščev in drugih škodljivih žuželk! Vsekakor toliko, da je škoda, ki jo dela s svojo tatvino dobro poplačana. Zato ne črtite in ne preganjajte preveč tega veseliga, vedno čivkajočega falota.

Mastni zametasti ovratniki pri možkih in ženskih oblekah se očistijo na ta-le lahek način. Iz starega platna naredi vrečico in nasuj notri drobnega, finega peska, potem vrečico na štedilniku dobro ogrej, podložiti moraš seveda čist papir. Z vročo vrečico krtači ovratnik in kmalu bo čist kakor nov.

Kdor je hripav in se hoče brez zlih posledic znebiti te sitne nadloge, mora grlo čuvati na vse mogoče načine. Ne sme niti peti, niti kričati, niti glasno govoriti, ne pušiti, ne piti in niti ne sedeti v zakajenem prostoru. To je zelo sitno, ampak v par dneh pomaga gotovo. Če pa stvar zanemarjaš, se zna pripetiti, da boš za celo življenje zgubil glas in govoril le natihoma, hreščeče in zoprno. Zvečer pij bezgov ali lipov čaj, **deni**, mrzli obkladek okoli vratu, dobro ga ovij še z volneno ruto in lezi. Popolnoma napačno je zdraviti grlo s konjakom, rumom ali kakšnim drugim žganjem. Tudi vroča kopelj je prav imenitna in vdihavanje soparice. V vročo vodo kapni par kapelj terpentinevega olja in dihaj soparo v se. Tudi kislih in poprenih jedij nikar ne jej. Če je stvar huda, pojdi k zdravniku. Pogledal ti bo z zrcalom v grlo, kaj je za storiti in mogoče, da se tudi trdo-vratne hripavosti še ne znebiš.

Julep — pijača bodočnosti.

Reče se to lahko že sedaj, ker se naglo uvaja. In lahko, ker, kdor Julep okusi, uvidi svojo korist in ne opusti nadaljne naročitve. Vsaj je ta pijača vendar zelo poceni in kar je glavno, neškodljiva zdravju, ker je to sadni sok in sicer sok iztisnjen ter s primerno toploto pasteriziran, da se ne pokvari. V zalogi imamo samo še Julep jabolčni, višnjovi in vinski. Jabolčni je najcenejši, višnjovi in vinski sicer dražji, toda za zmeno zelo primeren. Julep se pije na polovico z vodo. Vsled teže ga pošiljamo le po železnici, od 50 steklenic naprej franco. Pri tej množini so stroški neznatni in lahko si je zračunati, da se Julep lahko uvede v vsako rod-bino. Le premislite, kaj je boljše: pivo, ali ta izvrstni brezalkoholni sadni sok. Treba je le malo dobre volje in človek postane abstinent — dovršeni človek. —

Vydrovi juhini pridatki

v bistvu zboljšajo in napravijo slabe juhe okusnejše s tem, da jim dajo pravo pikantnost. Juhini pridatki niso kakšno korenico, temveč vegetabilni ekstrakt.

**Vydrova
tovarna hranil,
Praga VIII.**

Vydrova gorčica

bodisi francoska drobno zmleta, ali pa slajša kremžka — obe sta izvrstni delikatesi. Naročite si jo na poskušnjo in gotovo nas pohvalite.

**Vydrova
tovarna hranil,
Praga VIII.**

Vydrovi šumeči bonboni

so osvežujoča ter tudi v času, ko je ponehala neznosna vročina vedno dobra pijača. Imajo tudi zdravilno vrednost zlasti pri glavobolu.

**Vydrova
tovarna hranil,
Praga VIII.**

Pripravno steklenico

za Vydrovo žitno kavo priporočamo vsem svojim gg. odjemalcem. Ima zabrušen zamašek, tako da se v nji kava v doglednem času sploh ne izdiši. Gre vanjo skoro cela poštna pošiljatev, ker drži 8 litrov.

To steklenico dajemo za tovarniško ceno: **2 K 20 v**, zabojček 65 v, poštino pa plačamo tukaj in si jo zaračunamo.

Polne steklenice ni mogoče pošiljati, ker bi se razbila.

Kako se je naučila Pepica papat juho.

Moja mala nečakinja ni hotela nikdar juhe. Naj si je bila goveja, kompirjeva ali kakoršnakoli, vedno je rekla svoji materi, kadar ji jo je dajala na krožnik: „Mamica, dovolj, dovolj!“ In mati je velikokrat odnašala juho skoro nedotaknjeno in vse prošnje in grožnje so bile zastonj.

Ker je stopala cena mesa od dne do dne, je bila primorana mamica kuhati juho brez mesa in vedno je premišljevala, na kakšen način bi dosegla dober okus in redilnost, kar ji je bilo največje važnosti.

Nekoč je poskusila Vydrove juhine konzerve in jih zelo hvalila. Brez napora in brez premišljevanja je dosegla z njimi juhe izvrstnega okusa in redilne vrednosti.

„Papej juho“, je prigovarjala hčerki. „Ta je Vydrova. Če jo boš papala, bo izšla tvoja fotografija v Domačem Prijatelju, kakor od vseh onih, ki uživajo Vydrovo moko?“

Pepica je bila častihlepna in da bi mogla videti svojo sliko v listu, se je silila z že od nekdaj nepriljubljeno juho. Za kratek čas se je na njo tako privadila, da ni več klicala svoji mami „dovolj, dovolj!“ temveč: „Mamica, prosim te, daj mi še malo!“

„Nam tudi, mamica!“ sta se oglašala starejša dva brata, ki sta prosila Vydrovo juho tudi za večerjo, s čemer jima je mati ustregla rade volje.

Sedaj hodi Pepica v šolo in ve, da njena fotografija ne bo več izšla v Domačem Prijatelju, toda juha ji še vedno tako ugaja, kakor Vydrova žitna kava. Mamica pa še sedaj ne more razumeti, kako je mogla preje kuhati brez Vydrovih konserv.

šte na moj račun: (Blagovolite podrtati naročene izdelke, da se izognemo pomotam.)

Št.	Vrsta blaga	Cena		Skupaj	
		K	h	K	h
	„Vydrove“ žitne kave	4	50		
	Otroške moke	2	40		
	Steklenico za 1 kg otroške moke	—	80		
	Juhinih konzerv, mešanih v posameznih porcijah	1	50		
	Juhinih konzerv: gobove, grahove, lečne, rezančne in rižove à 3/4 škatlja	1	50		
	Juhinega pridataka 1/4 kg steklen.	1	60		
	Oblatov maslenih škt. 25 kosov	2	—		
	„Destin“ „40“	2	—		
	„Dessert“ „50“	3	—		
	Šumečih bonbonov „Ambo“ škt. 50 kosov	2	—		
	„S sidrom“ škt. 50 kosov	2	—		
	„Bene“, 25 kosov	1	—		
	Buhtina, steklenica 1/4 kg	1	—		
	Malinovega groga, steklenica	2	—		
	Gorčice franc. (mlete 1/4 kg stekl.	—	80		
	„kremž. (zrnate)“	—	80		
	„Julepa“				
	Skupaj . . .				

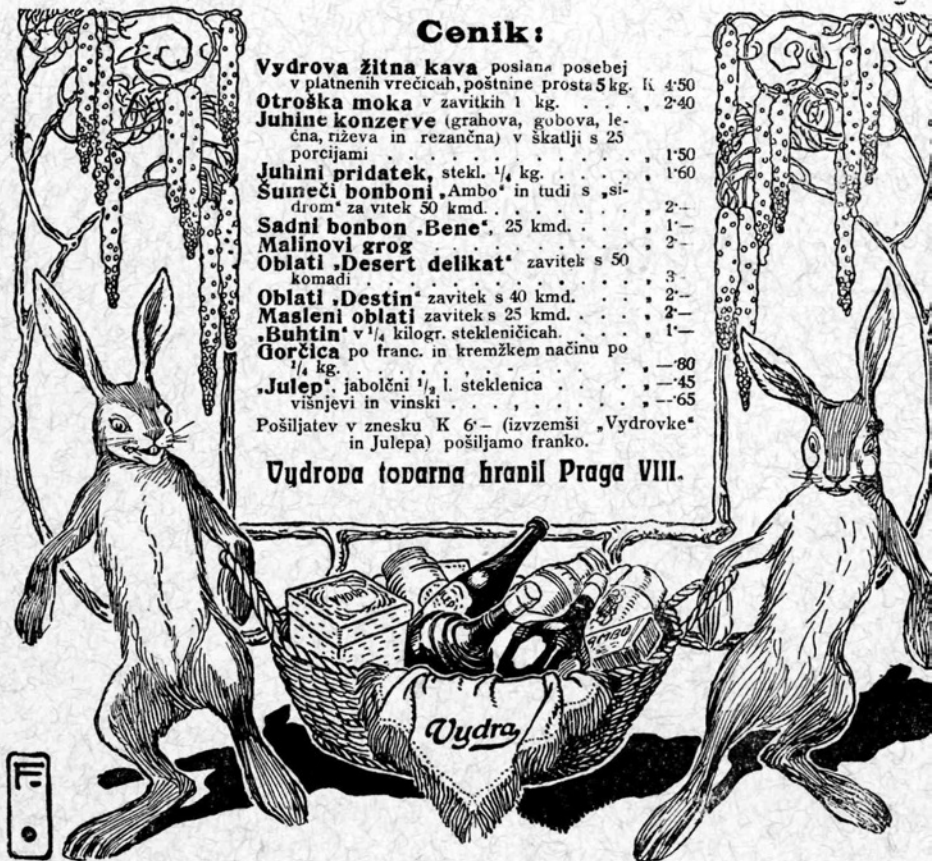
„Vydrovko“ pošiljamo popolnoma posebej in vedno franko.
Ostale izdelke pošiljamo franko le, ako presega račun K 6.—
„Julep“ pošiljamo le po železnici, 80 steklenic že franko

Ceník:

Vydrova žitna kava posiana posebej v platnenih vrečicah, poštnine prosta 5 kg.	K 4:50
Otroška moka v zavitkih 1 kg.	2:40
Juhine konzerve (grahova, gobova, lečna, riževa in rezančna) v škatlji s 25 porcijami	1:50
Juhini prídátek , stekl. 1/4 kg.	1:60
Šúnečí bonboni „Ambo“ in tudi s „sídrom“ za vitek 50 kmd.	2:-
Sadní bonbon „Bene“, 25 kmd.	1:-
Malínoví grog	2:-
Oblati „Desert delikat“ zavitek s 50 komadi	3:-
Oblati „Destin“ zavitek s 40 kmd.	2:-
Maslení oblati zavitek s 25 kmd.	2:-
„Buhtín“ v 1/4 kilogr. stekleničah.	1:-
Gorčica po franc. in kremžkem náčinu po 1/4 kg.	—80
„Julep“ , jabolčni 1/2 l. steklenica	—45
višnjeví in vínski	—65

Pošiljatev v znesku K 6- (izvzemši „Vydrovke“ in Julepa) pošiljamo franko.

Vydrova továrna hranil Praga VIII.

Ta list se ne more pošiljati kot tiskovina. Blagovolite prilepiti vedno znamko za

5 vinarjev.

Naročník:

Ime:

Stan:

Kraj:

Pošta:

Železniška postaja:

Datum:

Naznanilo:

Vydrova továrna hranil

Praga VIII.